

№ 15 (565) 17 красавіка 2008 www.nn.by

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацьвяргі

Хранатоп: Акрэсьціна

Паэма Алеся Марачкіна «Акрэсьціна» — старонка 3. Турэмны дзёньнік маладафронтаўкі Касі Галіцкай — старонка 6. Так сустракаюць. Фотарэпартаж пра выхад вязьняў — старонка 8. Пэгас за кратамі. Нататкі журналіста «НН» Сямёна Печанка — старонка 10.

Пахаджане

«Кнігарня «Наша Ніва» перавыдала кнігу прыпавесьцяў Васіля Быкава «Пахаджане». Наступнай мае выйсьці «Сьцяна». Пытайцеся ў кнігарнях і на выставах.

У НУМАРЫ

Адзін з найбагацейшых бізнэсоўцаў Беларусі за кратамі

Супрацоўнікі міліцыі арыштавалі старшыню рады дырэктараў Гандлёвага дому «Ждановічы» Яўгена Шыгалава. Яму выстаўлена абвінавачаньне ў «злоўжываньні ўладай». **Старонка 16.**

Тэст для рэктара Шымава

Студэнтцы 3-га курсу

Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўнівэрсытэту Людвісі Атакулай пагражаюць выключэньнем з ВНУ. **Старонка 16.**

«Фатэрлянд» Пуціна

Пэрыяд, пражыты Пуціным ва Ўсходняй Нямеччыне, зрабіў вызначальны ўплыў на фармаваньне ягоных ідэалаў. У ГДР, як

вядома, дзейнічала шматпартыйная сыстэма. Піша Віталь Тарас. **Старонка 14.**

Паэтава месца

Якімі б намерамі ні прыкрываліся ініцыятары пераносу помніка Багдановіча, яны нанеслі балючы ўдар па нацыянальным самапачуцьці беларусаў. **Старонка 2.**

Нашаніўцы ў Менску

25 красавіка на менскай сядзібе Таварыства беларускай мовы (вул. Румянцава, 13) адбудзецца сустрэча пісьменьніцы Наталкі Бабінай з чытачамі і прэзэнтацыя яе рамана «Рыбін горад». Удзельнічаюць таксама рэдактары і аўтары «Нашай Нівы» і АРСНЕ. **Пачатак у 18.30.**

Выстава Андрэя Лянкевіча

У кавярні «Сіці Бар» (вул. Куйбышава, 48), працуе выстава фатаграфіа «Нашай Нівы» Андрэя Лянкевіча «Living with Art». Праект паўстаў дзякуючы проста ідэі: прасачыць за лёсам карцін Аляксандра Ёлтнэра і з дапамогай дакумэнтальнай фатаграфіі паказаць, як, з аднаго боку, карціны ўплываюць на сваіх уладальнікаў, а зь іншага — расказаць пра іх уладальнікаў і іх стаўленьне да карцін. **Выстава будзе працаваць да 16 траўня.**

З УСІХ СТАРОН

У Гішпаніі міністрам абароны ўпершыню прызначаная жанчына. 37-гадовая Кармэн Чакон зараз на 7-м месяцы цяжарнасьці. У панядзелак яна прымала парад. Усяго ў новым урадзе прэм'ера Хасэ Радрыгеса Сапатэра 9 жанчын і 8 мужчынаў.

Сольны альбом Вольскага

«Куплеты і прыпевы» можна бясплатна спампаваць на сайце www.lvolski.com. «Я працятаў, як нейкі дэпутат прапанаваў стэрылізаваць бамжоў, алкаголікаў і злосьных аліментшчыкаў, — распавядае Лявон. — Адразу нарадзілася песня «Дэпутаты». Яна і дала ідэю — зрабіць гэты брутальны трэш-шансон-праект».

afisha.tut.by

Магілёў: кантроль за выездамі студэнтаў

Магілёўскі дзяржуніўэрсытэт імя А. Куляшова загадае студэнтам папярэджаваць за два тыдні пра паездкі за мяжу. Адпаведны загад № 71 пабачыў сьвет 27 сакавіка. Свае дзеянні рэктарат абгрунтаваў неабходнасьцю «забясьпечыць абарону правоў і законных інтарэсаў грамадзянаў». Незалежныя горысты рыхтуюць заяву ў пракуратуру з патрабаваньнем прыпыніць дзеянне загаду й прыцягнуць да адказ-

насьці адміністрацыю ўнівэрсытэту.

Андрэй Воўкаў, «Наш Магілёў»

Вакол заводу гербіцыдаў

Канчатковае рашэньне па будаўніцтве заводу гербіцыдаў у Пухавіцкім раёне прыме ўрад Беларусі. Аб гэтым паведаміла карэспандэнтка БЕЛТА галоўная дзяржаўная санітарная доктарка Валянціна Качан. Жыхары раёну працягваюць акцыю пратэсту.

Паэтава месца

Асабіста Лукашэнка дазволіў прыбраць помнік Максіму Багдановічу з таго месца, дзе той стаяў. Між тым, гэты помнік мае другую катэгорыю ў Сьпісе гісторыка-культурных каштоўнасьцяў (шыфр 1a1E404457)... Манумэнтальны вобраз Максіма Багдановіча быў створаны яшчэ ў 1981 г. скульптарам Сяргеем Вакарам. Месца гэтага помніка за 27 гадоў стала цалкам ягоным.

Архітэктары Леанард Маскалёвіч і Юры Казакоў былі суаўтарамі скульптара Сяргея Вакара — супраць пераносу. Тады, у 1981 годзе, сэканомілі на дэталі і добраўпарадкаваньні. І варта было б давесці справу да канца. Але помніка больш няма на месцы. Яго, цынічна і дэманстратыўна, перанеслі на іншае, заведама горшае месца, такім чынам зьнізіўшы ягоны статус.

Раней помнік Багдановічу быў арыентаваны ў бок Сьвіслачы, Верхняга гораду, стаяў на самым сьветлым месцы Траецкае гары. А цяпер ён будзе стаяць у глыбокім ценю, тварам да шумнай магістралі, і глядзець на Сувораўскае вучылішча з ашчадна адноўленымі надпісамі: «сталин-сталин-сталин»...

Рэзкае набліжэньне помніка да будынкаў сказіць ягоны маштаб. Ён стане дробным на фоне гмаху тэатра, дзе ўсталявалі новыя скульптуры і навакольны дамоў. Спатрэбіцца іншы, большы пастамент.

Між іншым, я бачыў праекты рэканструкцыі тэрыторыі вакол тэатру. Там плянуецца паставіць аж 8 новых скульптурных групаў! Дзеля іх нібыта і хочучь прыбраць помнік, каб не ствараць канкурэнцыі. Там плянуюць зрабіць фантан, чатыры круглыя пляжкі, пасярод якіх паставяць буйныя скульптурныя кампазыцыі (пакуль не прыдумалі яшчэ якія) і зьбіраюцца скульптурна аздобіць пандусы на лесвічных маршах перад тэатрам (таксама яшчэ няма ідэяў). Але дэкаратыўная празьмернасьць ужо запланаваная.

Любы перанос манумэнтаў знакава роўны разбурэньню. Але помнік любімаму паэту нацыі — наагул выключны сымбаль. За 28 гадоў найноўшае гісторыі гэты помнік стаў важным знакам нацыянальнае ідэнтчнасьці. Сюды неслі кветкі й на вясельлі й падчас розных урачыстасьцяў.

Гэтая падзея з чарады жорсткіх захадаў, скіраваных на дэвальвацыю знакаў: параназоў праспекта Скарыны, грамадзкі туалет на месцы дома Караткевіча, адмова назваць вуліцы імем Быкава... Заўтра не спадабаецца, як сядзіць Колас на плошчы, ці як стаяць крыжы. Гэта яскравае пасланьне — можна ламаць, перайначваць усё, абы толькі не ўзвышаліся нацыянальныя каштоўнасьці. Заўважу, нічога падобнага з помнікамі саветызму ў РБ не адбылося. Нават перайменаваньне куртатае вуліцы Берсана выклікала разнос зьверху. Якімі б намерамі ні прыкрываліся ініцыятары пераносу помніка Багдановіча, яны нанеслі балючы ўдар па нацыянальным самапачуцьці беларусаў.

Сяргей Харэўскі

МБ

Хранатоп: Акрэсьціна

Праз ізалятар на Акрэсьціна прайшлі некалькі тысяч чалавек, пераважна жыхароў сталіцы, асуджаных у палітычна матываваных справах, у тым ліку палітычных лідэраў, важакі студэнцтва і інтэлігенцыі. «Паліцічаскія», як называюць іх бамжы, самагоншчыкі, выпівохі, што трапляюць туды сама. Графіці «Жыве Беларусь!» можна пабачыць у кожнай камэры. Канвэр добра прадуманага прыніжэння і застрашвання, пропуску праз строй па-сучаснаму, дэманстрацыі сілы і зладжанасці сыстэмы,

«пакінь надзею кожны, хто папаўся», мяккага прэвэнтыўнага аўтарытарызму з прэтэнзіяй на татальнасць, трыумф пэдантычнага легалізму, які ня мае нічога супольнага з прававой дзяржавай, Акрэсьціна стала знакам часу, як Каргуз-Бяроза была знакам польскае акупацыі, а Курапаты — сталінскага генацыду. Часу, у якім сілу замяняе пагроза яе ўжыць, рэпрэсіі — пагроза рэпрэсіі, 25 гадоў бяз права перапіскі — 10 сутак з правам атрыманья перадачаў. У эпоху эрозіі таталітарных практык ізалятар стаў месцам подзьвігаў бязь лішняга геройства, у эпоху спажывецтва ён стаў месцам, населеным людзьмі ідэі, адухоўленым і асвоеным культурай. Акрэсьціна ў аб'ектыве гэтага нумару «НН».

Акрэсьціна

...Жыцьцё ня дужа мяне песьціла.
О, гэта «мілае Акрэсьціна».

Алесь Мара. Паэма

I
Прымаў бяз праваў гульнію
Дыктатара, мянта, амапу.
Я бачу д'ябла... Сатану.
Дзэве дзюркі ў носе. Рогі, ляпа.

Прымаў бяз праваў гульнію.
Незамутнёнымі вачыма
Гляджу на іх. І не ганю...
Нібы скарыўся гэткім чынам.

Зачыстка. Арышты. Разгон...
Маё тут топчуць далакопы.
Замоўк. Зьнямеў «Свабоды звон».
Мы заляглі ў свае акопы.

Такое нам не навіна.
Я ў эпіцэнтры калатэчы.
Ідзе сапраўдная Вайна.
Не адсядзісься, дзед, на печы.

II
Майстэрня — мой агітплекат,
А за сьпіной ня брат, а хват
Ў маім апірышчы сьвятым.
А я стаю між гэтым-тым.

Дзень Волі —
Ўгодкі БНР.
Спадзеў на заўтра...
А цяпер

Мяне сьвідруюць злыя вочы,
Ня дужа зь імі я ахвочы
Размовы весьці. Дыялёг...
Мне не цікава. Бачыць Бог,
Я не герой. І я ня трус.
Ў маёй майстэрні ператрус.

Учэпісты гэбіста-штазі
Па лесьвіцы кудысь залазіць.
Хапае кніжку Пазьняка,
І далей цягнецца рука.
Недаспадобы яму «Плошча»,
Дождж за вакном, што ўвосень хвошча.
Хапун брутальны... Бруд. Мана.
І гэта, браце, не гульнія...

Ня рады я нязваным госьцям.
А мент паганы піша штосьці
Ў казённы ліст словы ня тыя,
Аднекуль побач панятыя.

III
Абрабавалі, як маглі —
Бярэмя лезунгаў, плякатаў,
У пастарунак павязьлі
І кінулі мяне за краты.
Назаўтра наш «гуманны суд»
Судзіў мяне.
За што?... Я знаю!
Наверсе моцны перапуд —
Для шэсьця нешта я трымаю.
Пра мову пэндзлем напісаў,
Што БНР для нас як сьвята.
Людзей на плошчу заклікаў.
Намаляваў дужа багата.
Партрэты нашых дзеячоў:
Купала, Колас, Гартны, Цётка...
Луцкевіч, Тамаш Грыб, Ткачоў.
Былі ад некага наводкі.
Яны ў майстэрню прывялі.

Дубы спэцназу. Тры ствалы.
Хоць падай, хоць калом ты стой —
І ззаду, сьпераду канвой.
За мною варанок зь мігалкай,
Тры мусары з дубінкай-палкай.

IV
— Мы МУС... Закон.
Мы харашы.
Працую тут не за грашы.
Чытай, мазіла...
Падпішы
І далей болей не грашы!
...А ў пратаколе тым праклятым
Напісана, што крыў іх матам.
Пяхцерыў падлу, гламазду.
Сарваў пагон... зь яго зьвязаду.
У галаве якой тут коні?
Навошта мне вашы пагоны.
Мой сымбаль — Вольная «Пагоня»
І бел-чырвона-белы сьцяг.
Чытайма далей... Так.
Працяг.

VI

Снапамі сьцеляць на Нямізе.
 Мэтро праносіцца ўнізе
 На плошчы клясыка Якуба.
 Малоцяць нашых
 Жорстка... груба.
 Сядзіць задумліва наш Колас
 І чуцен нам ягоны голас:
 — Браточки мілья!
 Сымонка! Хопіць граць.
 Няўжо вусатага ніяк вам
 Не суняць,
 Каб гэтак каля ног маіх
 Вас гналі і тапталі?
 Няўжо «ТАКОГА» вы асьлепла
 Выбіралі?
 І гэта вы?
 Шаноўны мой народзе!
 Адкуль чужынцы тут
 На вашым агародзе?
 Сьляды варожыя!
 Прыблуды топчучы гоні!
 Зьдзек з нашых сымбаляў
 І нашае «Пагоні».
 Міколка! Дзе твая за пазухай
 Граната?
 Што, хлопча, кажаш ты?
 Няшмат нас. Малавата...
 Нічога... Справімся.
 Абыдземся бяз НАТА.

Талаш! Цягні з патронамі
 Сваю цяжкую скрыню!
 Хутчэй гукай ты Цётку!
 Каліноўскага! Скарыну!
 До! Хопіць гнуць перад дурнотай
 Сьпіну!
 Ня бойцеся! Ня страшцеся дарма.
 Схаваўся ў Дразды.
 Ты глянё! Яго няма!
 Мне, дзеткі, бачна ўсё тут зверху,
 З п'едэсталу.
 Хоць нема закрычы.
 Жыцьцё і вас дастала!
 Страх ён ня птах.
 Ня вольная жар-птушка.
 Нехта залез на дах.
 Ё ў руках граната, «птушка».

VI

Запозна... Ночанька закрэсьлена,
 Мяне прывезьлі на Акрэсьціна.
 Прытулак нашай апазыцыі.
 Твар да сьцяны — мая пазыцыя.
 Гатовы я тут жыць і спаць.
 Ня гэтак страшна — сутак пяць
 Тут есьці кашу, баланду...
 Ганяць па камэры балду.
 Жыцьцё ня дужа мяне песьціла.
 О! гэта «мілае Акрэсьціна!»
 У іх вачах я брыдкі, гадкі.
 Спазнаў Акрэсьціна парадкі.
 Навокал краты і мянты.
 Нарэшце апынуўся ты
 У тым «шматзорачным гатэлі».
 Як нас кармілі!
 Што мы елі!
 Як тыя парсюкі ў загоне.
 Вусач галоўны, хто на троне,
 Баюн РБ, наш дырыжор —

Ў жыцьці такога ён ня жор.
 От, каб да нас яго сюды!
 Хоць бы на тры якіх гады.

VII

Я сёньня ў гэтай рэзэрвацыі.
 Ня трэба, «жэншчыны», авацыяў.
 Ня Шчукін я. Тут першы раз.
 Сьцяна... Параша-ўнітаз.
 Катлетадзень, што працадзень.
 Хаджу туды-сюды
 Як ценё.
 Ня дні лічу, лічу гадзіны...
 Задумы для маёй карціны...
 Была «Сьцяна». Малюю «Дзэверы»
 Перада мною ліст паперы.
 Накрэсьлю ўсё як мае быць.
 І каб, канечне, не забыць
 Графіці, надпісы, імені.
 Хто ў гэтай камэры.
 Праклёны.

VIII

Не заракайцеся дарма:
 Сустрэне кожнага турма!
 На волі, хто рассуне краты,
 І калі ты змагар заўзяты,
 Свабода ў сэрцы
 Наша слоўка.
 Не абміне цябе
 Мянтоўка.

***

Пад галаву кулак, далонь.
 Ты не пытайся пра мой сон.
 Які там сон? Параша — трон.
 Навошта нам адэкалён.
 Маіх трызьненняў каляжы —
 Ё абдымках побач усе бамжы.
 На лёс ня дужа наракай,
 Ня пекла гэта і ня рай,
 Ня Ёганда, не Заір, Аўган.
 Мне сьніцца «Сьцінгер».
 Ён... наган.
 Над намі лямпка Ільча.
 Я вылічаю стукача.
 Ён тут, ён побач. Недзе збоку.
 За мною сочыць яго вока,
 Я безь яго ані ні кроку.
 Ён недзе тут, ён недалёка.
 Знаёмы сьмех... Прыколы, жарты.
 Не адкрывае свае карты
 Мой летапісец-інфарматар.
 Відаць, што профі, не аматар.
 Нічога супраць я ня маю,
 Амаль за сябра ўжо прымаю.
 Мая адседка — ён за працай.
 Такі ўжо лёс.
 А як іначай?
 А каб было да месца, ладу,
 Кляне ЯГО, мянтоў, уладу...
 Мой «мілы друг», ты мне прабач.
 Цябе я вылічыў — стукач.
 Мая пазыцыя. Маўчы.
 Прысьніцца падла уначы.

IX

Я бачыў шмат чаго
 І раскажу вам шмат.
 Мяне судзілі за расейскі мат,

За мой «язык», за «брань»,
 За «сквернословія».
 Расейскай мовы
 Не ўжываў ні слова я.
 У мове нашай іншы есьць праклён:
 Каб цябе пранцы!
 Згінь ты, д'ябла! Вон!
 Каб цябе качка, хлопча, убрыкнула!
 — Ах, ты нягоднік! Йітык... Валацуга!
 — А каб цябе, зараза, валянтоўка!
 Калі ў шкоду Маньчына кароўка
 Паперлася наўпрост, як блуданула,
 Ня чуў, каб што-небудзь расейскае загнула.
 — А каб табе ні імяні, ні званьня, —
 На некага крычала бабця зраньня.
 Біць тваю медзь! Каса не пакляпапа.
 Ты што, Ляксеяка, захварэў на пана?
 Яшчэ пачуў — пазычылі ў ляха.
 Куды майго зьвяля!
 Падсьцілка, курва, бляха!
 Йідрытвой корань! Дрэнь тут качаны.
 Клялі, ня глядзячы на званьні і чыны.
 — Маць пройбу з зайбаю!

(У гневе быў Антон), —
 У нашай лаянкі
 Такі адметны тон.
 Свой калярыт. Свой шарм.
 Свая адмеціна.
 ...Расейскі мат ў расейцаў
 Запазычыў я,
 Калі вусаты ўзаконіў
 «двуязычыя».
 І я, бязмоўны, стаў языкаватым
 І на чым сьвет стаіць
 Спэцназ, мянтоў, —
 Крыў матам.

***

На сэрцы шнар,
 Зарубіна.
 Нячутае ўпісали.
 Праўда наскрозь
 Загублена.
 За гэта ім мэдалі...

Чацьверты дзень... Тэрмін малы.
 Нарэшце я
 Вам апішу, хто побач
 У Акрэсьціна.
 Сусед-падзельнік.
 Мілы твар.
 Да часу гэтага нязнаны.
 Хлапец з Баранавіч.
 Кашкар.
 Мянтамі хутка апазнаны.
 На сутак пяць — ягона «хата».
 Ён для мяне нібы за брата.
 Так есьць. Было...
 Так павялося.
 Мой хвост. Мой ценё...
 Мне так здалося.
 Халодна, зябка, вузка «хата».
 За дэмакратыю мне плата.
 А недзе ж блізка Вільня.
 НАТА.

***

Цыгаркаю Кашкар дыміў,
 Смактаў, цягнуў, як тую соску.
 Быў далікатны, не хаміў.
 Жыцьця ня сьветлая палоска.

Два алькашы,
Сінюгі два
Сюды патрапілі за п'янку.
Як родны дом для іх турма.
Чыфір глытаюць гэтак зранку.
Яшчэ адзін — завуць Талян.
Канфуцый, Бэндэр, Казанова...
Ён тут як свой. Дружбан-пацан.
І болей пра яго ні слова.

X

Мы ў камэры другой.
Нас лічаць зноў і зноў.
Тут восем братаноў,
Шаснаццаць рук і ног
У інвэнтарнай кнізе.
Наверсе подпіс мой,
Начальнікаў — унізе.
Адных адсюль вязуць у ЛТП,
Хто ве́драмі гарэлку хлешча, п'е.
Хто там на волі гэтакі бязвольны.
Ня можа жыць бяз пойла, гары горкай.
Другіх сюды за бойку пасадзілі,
Былі ня буйныя. Ня хныкалі, ня нылі.
Курылі «Прыму», жорстка гумарылі.

XII

Каб не забыць,
Сказаць мне дужа варта:
Тут у палоне я
Турэмнага фолк-арту.
Здарэньні, факты, анекдоты.
Наперад знаюць, скуль ты,
Хто ты.
З газеты зрабляць «аўтамат».
Соль зь перцам там
Турэмны мат.
Як без запалак запаліць
Цыгарку. Распілоўваць краты.
Як суткамі ня есьці
І ня піць,
Быць да канца не вінаватым,
Па блату трапіць у шпіталь,
На волю выслаць тэлеграму.
Зрабіць з цыгаркі нож,
Што сталь,
І, не выходзячы, у краме
Купіць вадзяру...
Сок. Пітва.
О, то сябры,
О, то братва!
Во, Акадэмія навук!
Якая мудрасьць!
Воля, хватка!
О, колькі прападае рук
І за нішто!
Вось так, мой братка.

XIII

Акрэсьціна.
Ахрысьцілі цябе.
Маршрут знаёмы —
Проста на Прылуці.
Каго яшчэ ў гэтай
Барацьбе
Павяжуць...
І на выкрут рукі.
Тут на сыяне мэмарыяльны
Бляск
Забранзавелых шылдаў

Нашых вязьняў.
І чуюцца нязвыклы,
Тупы ляск.
І нехта нечым аб падлогу
Бразнуў.
За кратамі там
Сэрцы змагароў.
Юначы дух нязломных
Маладзёнаў.
Хай цмок балотны
Пляжыць зноў і зноў.
Рунь зелянее...
І на квецень гоні.
Мы ўсіх успомнім —
Не забудзем тых
Юначых, мудрых, сталых
Маладых,
Хто тут за Беларусь
Прымаў пакуты.
Ірваў накінутыя хватам
Путы.
Вас не забыць...
Пра вас ідзе гаворка...
Вінцук, Бяляцкі, зух
Франак Вячорка.
Нязломны духам
Віктар Івашкевіч
І малады зусім...
Юнак Зьмітрук Дашкевіч.
Той сьцежкаю прайшоў
І наш «кадзінь»
А. Мілінкевіч, неразлучнік Іны.
Я без мэтафараў,
Кручастых загагулін
Скажу як ёсьць —
Пакутнік А. Казулін.
Ішоў на шчытаносцаў,
На сыяну,
Ня мог прыняць падман,
Хлусню, ману.
Яшчэ ня ўсе:
Яшчэ наш вернік Паша.
Надзея сьветлая
І пэрспэктыва наша.
Халодны сівер Севярынца
Не зьлютуе.
Малітву Паўла
Беларусь пачуе.
Хто там ня быў,
Ну, ведама,
Шчасьліўчык.
Галадаваў Хадыка Юра,
Сіўчык.
Адчайна разам йшлі
Бязь ляманту і крыку.
Давайце прывітаем мы
І Славу, і Хадыку.

XIV

Як «любяць» Шчукіна мянты!
З ГБ, спэцназам ён на ты.
Яны таксама не ў даўгу.
На Камсамольскай, на рагу
Залегла «Паўліка» засада.
Ёй на падмогу тры атрады.
— Алё... Алё. Я «астра-7» —
— Аб'ект на месцьце?
— Не саўсем!
Ён не адзін. Народ. Паслы...
Во ўжо калёнаю пайшлі!
— Бярыце жорстка Бараду!

Хватайце з «шэсьця» на хаду.
— Как слышно? Так...
Пасьля ўваліце.
Пры сьведках дужа вы ня біце.
Ірвуць кашулю
на анучкі.
Узялі Шчукіна
пад ручкі.
О, колькі нашага
народу
Ў «гатэлі» гэтым
кантавалі.
На дошкі голяы
кідалі.
Мазынскі ставіў там
«На дне».
Ах, не пашчасьціла
так мне!
Куды пазьней спазнаў
няволю.
А мог бы і Мара
сыграць ролю.
Дарогу перабег
Кішкурны.
Ён за мяне куды
«глямурны».
Як пераскочыш,
скажаш — гоп!
Ў «Тутэйшых» быў
сапраўдны поп.
Хоць зьлеплены не
з маскаля.
Фэйс не такі,
відаць здаля.

XV

Сумленьне... Ісьціна —
Сьвятое.
Пісаў і седзячы, і стойма.
Па памяці. Было й з натуры,
Хапала рознай кліентуры.
Якія вусы і насы!
На лысіне тры валасы!
І ты пабачыць гэта хочаш?..
Як глянеш, братка —
Зарагочаш.
Сьмяемся — значыць, ёсьць надзея.
І сэрца ўжо не халадзе.

***

Вясна...
Акрэсьціна, як сон,
Дзяжурны да мяне:
— Свабодны, Мара.
І я, не захапіўшы парасон,
Іду праз град паклёпаў.
Вецер, хмара...
Яшчэ я тут.
Ды ўжо мяне няма.
Я разьдзяліў на хвілю
З тымі долю,
Каго «прылашчыла»
Суворая турма.
Наеўся кашы тут.
На волю, брат,
На волю!

Турэмны дзёньнік

Актывістка «Маладога фронту» **Кася Галіцкая** была арыштаваная на 10 сутак за ўдзел у акцыі ў Дзень Волі 25 Сакавіка. Свой дзёньнік яна пісала ў спэцпрыёмніку—размеркавальніку на Акрэсьціна.

25 сакавіка, позьні вечар

Яскравы ўспамін, баюся, доўга яшчэ будзе прыгадвацца.

Турэмны калідор, ля сцяны стаіць Дашкевіч — рукі на сцяне, ногі на шырыні плячэй, галава апушчаная... Паўзь яго вядуць мяне — джынсы мокрыя да калена, у ботах хлюпае вада... Ён абарочваецца — бледны, што сьмерць, вока адно падбітае — і ціха-ціхенька шэпча: «Шчасьліва Вам, Касечка...»

І Вам таго ж, Зьміцер.

А іх з Артурам, здаецца, у першую камэру на ноч закінулі. Калі мы там былі зімой, там была тэмпература плюс адзін. О-ёй.

26 сакавіка

10 СУТАК, А НЕ 15!!!!!!!

І яшчэ — як прыемна, што ўсё ж ня села Атакулава! І Краснова! Так лягчэй усё ж.

Будзе дэнс.

Зараз прыгадаю якую-небудзь гісторыю з суду.

Імбрычак

Удзельнікі:

Я

Амапавец №1

Амапавец №2

Месца дзеяньня: нейкі кабінэт у судзе, дзе ўсе чакалі прысуду.

Амапавец №1: Ой, Николаевна, сёнта ты ж, наўверное, хорошо беларускую мову знаеш?

Я (думаю, добра, адкажу ўжо): Ну так.

Амапавец №2: Ой, а скажи нам какое-нибудь слово, штоб мы ня поняли...

Я (думаю, ужо цікава): Імбрычак.

Амапавец №1: Ой, а што ета?

Я: Чайнік.

Пасьля гэтага яны пачалі тыкаць адзін у аднаго пальцамі й крычаць: «Ты імбрычак! — А ты — дэбіл! — Падумаеш, дэбіл, а вась ты — імбрычак!!!!»

Вось так пашыраецца слоўнікавы запас ахоўнікаў правапарадку.

***

А зараз — абяцаны дэнс :)

27 сакавіка

Раніцай да нас на вакно прыляталі галубы й верашчалі (буркавалі то бок). Я нат прагнулася ад гэтага. І чамусьці

падумала — а як я так доўга пражыву бяз скайпу?

Агледзелася, зацаніла ўмовы: прастора для таго, каб хадзіць па камэры — прыкладна мэтар на два, два з паловай крокі й назад... Затое Лёшык перадаў кніжкі на судзе! Малайчына проста! І

мы пранесьлі печыва й тры шакалядкі, яшчэ адну сунуў мне ў кішэню Артур (Артурык, дзякуй!), пакуль стаялі ў калідоры й чакалі размеркаваньня, значыцца, прыпасы такія: дафіга печыва й чатыры «Алёнкі» на дзвюх. Жыць можна. Толькі вась чаму я не такая прасунутая, як Дашкевіч, які з сабою на акцыю сала ўзяў! У мяне розуму хапіла толькі на гігіенічныя прыналежнасьці.

Час рабіць гімнастыку-скокі (інструктару пальцамі прывет!)

Пра бомжыка. На нашым паверсе мы падлогу ў калідоры такі зацоканы бомжык у расцягнутым швэдры. Дык вась — выходжу неяк з камэры аддаць

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

яму сьметніцу, а ён выпускае анучу з рук і кажа: «Ой, якія тут дівчата красівыя бываюць...»

Ндааа, бомжык, тут і не такія бываюць...

***

Прынеслі мне перадачу: Атакулава, я цябе люблю!

Кніжак робіцца больш :) Буду начытаная жаншчына :))

28 сакавіка

Сёння была такая жакліва халодная ноч, што мы амаль ня спалі. Затое я паспала ад пад'ёму да сьняданку (то бок ад шостага да восьмай), і мне прысьнілася лета й кветкі. А яшчэ сёння пойдзем у душ, ура-ура-ура!

Падсялілі да нас нерэальна прыгожую жанчынку-алькагалічку — Іру з Аўтагу. Расказвае во цяпер, як яна ў адной камэры з аўганкамі сядзела, а яны круглыя суткі маліліся, і бедная Іра ня вытрымала такога вышкалу...

Хадзілі ў душ, а я Алёну бачыла! Праз шкло, у дзяжурнай частцы, яна, мабыць, Дашкевічу ці Фінкевічу перадачу прыносіла! Ндаа, яна мяне ледзь пазнала — канечне, у лыжных штанах і чужой ружовай кофточцы...

Трэба зрабіць гімнастыку-скокі, а то нешта пачынае ўжо ўсё балець... :)

Прынеслі мне перадачу: Краснова, я цябе люблю! У мяне ёсьць ручнік! Чыстая бялізна! Тапачкі! Сшытак з зёбрамі! I... КНІЖКІ!!!!

Пра мянта. Адчыняе мент з грукатам дзьверы й гыркае: «Галіцкая, перадачу ідзі атрымлівай!»

Вядзе мяне па калідоры й дубінкай сваёй размахвае: тыпу, герой, злачынцу вядзе, канваір такі круты неймаверна... І тут дубінка ў яго падае на падлогу... Эфэкт аглушальны проста — на ўвесь калідор рэха... А я так «прыгрышэльна» на яго глянула й кажу: «Што Вы робіце, гэта ж ня цацка, а сур'ёзная рэч!» Меньцік зачырванеўся, бедненькі, пакрыўдзіўся, напэўна.

29 сакавіка

Рана-раненька прачнулася, зараз мент забярэ швабру й астатні «інвэнтар», паспрабую яшчэ паспаць. Ну чаму я не магу спаць так, як Атакулава?

Знову сьнілася лета, кветкі, кусты з парэчкамі... Гэта, напэўна, таму што халодна.

Хадзіла да доктаркі, яна мяне пабачыла, схапілася за сэрца: «Ой, не, дзетачка, чаму ты знову да нас?» Асечка таму што выйшла, цёця доктар, не сказала б, што мне дужа да вас хацелася...

Бачыла запіс у мэдычным журнале,

знаёмым почыркам: «Здаровы, скаргаў ня маю. Дашкевіч Д.В.» :)

Прынеслі перадачу, аддала палову сокаў нашай бамжысе, сказала — піце за здароўе Атакулавай Маўлюды!)

30 сакавіка

Пацяплела! Відаць, на вуліцы вясна : (А мы тут...)

Сёння мне хочацца плакаць, але я ня буду — я ня ўмею.

А Кася сёння выходзіць, ужо пачала нэрвавацца й хадзіць па камэры. Апошні дзень — заўсёды самы цяжкі, нат калі гэта ўсяго толькі пяць сутак.

Іра распавядае, што ў яе было тры сузьбелі — два Вовы й адзін Колька, дык Вовы померлі, таму што Вовы, а Колька яшчэ жыве, таму што Колька. Такая вольва вера ў магучасць імя. Увогуле, класная жаншчына!

Прынеслі перадачу — Таньчына мама :) «Унесённые ветром» — клас! Буду чытаць пра Скарлет і ўзгадваць сваё шчаслівае негурэмнае дзяцінства :)

...Кася выйшла... Скарлет ужо на 250-й старонцы, вольва такая я апэратыўная... А Іра сказала: «Нічо, сонца, удзьвух перакукуем!»

31 сакавіка

Я адчыніла фортку, паставіўшы бутэльку зь мінералкай падпоркаю, празь яе — сонейка, у нас у камэры — вясёлка.

Іра зьяла шкарпэткі (адна шэрага колеру, другая — карычневага, прычым маю падазрэньне, што раней яны абедзьве былі белыя, і дзірка ў іх... ну так, усяго толькі паўсоль...) і кажа : «Вой, якія ў мяне кіпцюры вырасьлі, можна па дрэвах лазіць!» Ноў комент. Аддала ёй пару сваіх шкарпэтак.

Пра Іру й маю бібліятэку

Іра: А можна я штоніць пачытаю?

Я: Ну, канечне, можна, выбірайце.

Калупалася, калупалася, уздыхала, мармытала штосьці, гляджу — выбрала! Дзіцячую кніжку «Катя в игрушечном городе».

***

Заўтра ў Кіма суд, я хвалююся

1 красавіка

Хей-хо, Іра хадзіла мыць падлогу ў калідоры й бачыла Фінкевіча :) Яго да доктаркі вадзілі. Я ёй тут ужо натрындзела пра «Малады фронт» і пра некаторых герояў, дык яна прозьвішча запомніла й, пачуўшы, зьявілася на яго ўвагу. Стопудова вочкамі страляла, а там такая жаншчына — агонь !)

Отжыг Атакулавай

Калі чалавек бярэ сьнікерс

Абмотвае яго скотчам

Бярэ 2-літровую скрыню соку

Пералівае сок у слоік

Распорвае дно скрыні

Кладзе туды сьнікерс

Заклейвае дно

І перадае ўсё гэта ў турму жудасна рэпрэсаванай сястры

То гэты чалавек — ня проста геній!

Гэты чалавек — АТАКУЛАВА!!!!!!

***

Нашыя прыходзілі сустракаць Круткіна, Маўлюда паклікала пад вакном мяне, я крыху высунулася ў фортку, трымалася за краты, паразмаўлялі. І Насту Лойку бачыла.

А пасьяля прыйшла «мянтоўская падсыцілка» (с) Іра і сказала: «Ещё раз услышу — напишу рапорт, будешь ещё 15 суток сидеть, поняла меня?»

Ніякіх навінаў пра суд Кіма ня маю.

Кожны дзень прыносяць перадачы, прычым кожная піша ў заяве, што яна мне сястра — мянты, напэўна, афігеваюць, колькі ў Галіцкай сёстраў.

2 красавіка

Шостая раніца. Зрабіла ўборку ў камэры, зрабіла гімнастыку-скокі (інструктару прывет!), памыла галаву й напісала на «спэне» «Пацаны ня плачух!» На гэтым свае абавязкі на сённяшні дзень лічу выкананымі.

3 красавіка

Я зачотна выпалася, бо завязала вочы ручніком, і лямпачка мне не перашкаджала! Геній!

Сяджу, чакаю, пакуль у душ адвядуць, тут адчыняюцца дзьверы... і мент заштурхоўвае ў камэру Паліну.

Я так і села. Толькі й змагла вымавіць «А Божа ж мой, Паліначка...» 10 сутак за акцыю, прысьвечаную «Дню Яднаньня», каля расейскай амбасады...

Чаму сядзіць заўсёды адны й тыя ж? Да нас падсялілі чатырох амаральных алькагалічак, ну проста страшныя бабы. На кожную іх рэпліку Паліна адказвае пакутлівым позіркам мне ў вочы... беднае сонца, як яна адна будзе?

4 красавіка, дзень выхаду на волю

Іра выйшла на волю, на разьвітаныне сказала мне: «Прашчай, сонца! Я Кольке раскажу, што з паліцэскамі сядзела, ён абзавідуецца!»

...Чым бы заняцца, не магу больш...

Пайду на вакне павіслю...

Размова

Кася вісіць на вакне, Паліна сядзіць

Акрэсьціна

З Акрэсьціна выйшлі ўсе асуджаныя за Дзень Волі. Фотарэпартаж Юліі Дарашкевіч.

За 15 сутак Артур Фінькевіч змяніў шэсьць камэраў. Сядзеў не з «палітычнымі», а са звычайнымі хуліганамі.

Турэмны дзёньнік

Працяг са старонкі 7.

на «сцэне»

Паліна: Ну й што там на волі адбываецца?

Я: Машынка паехала... А над намі хтосьці таксама на вакне вісіць...

Паліна: А ты адкуль ведаеш?

Я: Ды нам на шкло хтосьці плюнуў толькі што...

***

Шчасьліва, Паліначка, сонца, я прынясу табе яшчэ кніг і прыйду цябе сустракаць, загасі тут іх усіх!!!!

Ну, тыпа, хэпі энд.

Ілья Богдан з маці.

Віталь Акімаў.

Салігорскі маладафронтавец Дзяніс Карноў.

Прадпрымальнік Віктар Калей.

У спецпрыёмнік прывезьлі чарговую партыю адміністраўнікаў.

Пэгас за кратамі

Піша па выхадзе з Акрэсьціна Сямён Печанко.

Парада не заракацца ад жабрацтва і турмы як ніколі і, здаецца, як нідзе, актуальная ў сучаснай Беларусі. За кратамі ў любы момант можа апынуцца і вядомы мастак, і журналіст.

Прыеду, калі не пасадзяць

Часам, на шчасьце, рэдка, мяне апапоўвае раптоўнае пачуццё дурной наканаванасці — хутка здарыцца штосьці малапрыемнае, прынясе клопат. Пры гэтым адчуваецца неадольная перадвызначанасць — такая, што застаецца толькі чакаць і рыхтавацца.

На выходныя перад Днём Волі я нечакана для сябе выкраіў час, каб зьездзіць да бацькі абрэзаць сад, — яблыні летась адпачывалі і сёлета абяцаюць багаты ўраджай. Нешта мяне гняло, што пазней я не пасыпею з абрэзкай.

Той тыдзень у мяне быў распінаваны. 25-га пасля працы меўся сустрэцца з сябрамі, а ў сераду з адным з іх збіраліся на футбол. У суботу мае аднагрупнікі меркавалі адзначыць у Горадні пяцігодзьдзе выпуску. Па тэлефоне арганізатару сустрэчы я пцвёрда паабяцаў: «Прыеду, калі на суткі не пасадзяць».

Несвабодны тэатар

А ўвечары 25-га, калі на праспэктзе да мяне падбег «касманаўт» і пацягнуў у аўтобус, стала не да жартаў. На маё «прэса!» ён мармыгнуў «там разьбярэмся». Аўтобус паступова запаўняўся. «Мы ішлі ў тэатар!» — крычалі дзеве жанчыны, як высветлілася пазней, гарадзенкі. «А чым вам тут не тэатар?» — усміхнуўся ў пастарунку адзін з затрыманых.

У Маскоўскім РУУСе ўсіх аформілі пад шаблён. Сабралі дакумэнты (маё пасведчаньне ізноў праігнаравалі) і пачалі высвятляць, хто дзе працуе. У маёра, што падышоў да мяне з такім пытаньнем, я ўбачыў сьпіс, у якім супраць нашых прозьвішчаў быў пазначаны артыкул 23.34. На той момант у нас яшчэ не ўзялі пісьмовых тлумачэньняў і ня склалі пратаколаў затрыманьня. Пытаньні задаваць бессэнсоўна — канвэр працуе бездакорна: затрымаў адзін, у пастарунак вязе другі, дакумэнты перапісвае трэці, тлумачэньні бярэ чацьвер-

ты, пратакол складае пяты, рэчы апісвае шосты, на судзе сьведчыць сёмы. У выніку спытаць няма з каго, канцоў не адшукаеш.

«Мянушка ёсьць?» — з кривой ўсьмешкай пытае міліцыянт затрыманага. «Я чалавек, а не сабака, і маю імя і прозьвішча», — гучыць у адказ. Кривая ўсьмешка зьнікае. Сярод затрыманых адзінкі ня мелі выпэйшай адукацыі. Тут былі дзеве сямейныя пары, два родныя браты, сьвятар, польскія студэнты з Кракава. А недзе працягвалі вяселіцца не абязжараныя падпіскай аб нявыезьдзе Меншкі.

Старлей, што складаў на мяне пратакол, на мае тлумачэньні заўважыў: «Я б таксама не пагадзіўся з такім пратаколам». Пазней ён са злосьцю кінуў, што час яму звальняцца з дурной працы, ды ісьці на трактарны.

Пачалі апісваць асабістыя рэчы, і стала ясна, што «разьбірацца» ніхто ня будзе.

Ніякай камэрцыі ды палітыкі

Пераначаваўшы ў халоднай камэры, мы патрапілі ў суд. Па дарозе жартавалі пра нараду судзьдзяў з удзелам Лукашэнка: «Вось зараз і праверым, ці ёсьць палітыка з камэрцыяй у нашым судзе».

Разьмясьціліся ў вольнай залі. За сьпінамі паселі «сьведкі». Падпалкоўнік патлумачыў судовую працэдуру і колькі словаў распавёў пра новы будынак Маскоўскага суду. На рэшту дадаў, што асуджаных на суткі будучь карміць

ЮЛІЯ ДАРАЦКІВІЧ

прывезенымі з рэстарану стравамі. Пачалі выклікаць да судзьдзяў. Першыя вынікі здзівілі і пасялілі сярод людзей кволую надзею — давалі штрафы. Але вось ад судзьдзі вярнуўся прадырмальнік і старшыня гарадзкой арганізацыі АГП Віктар Калей: 15 сутак. Выклікаюць мяне. У залі прысутнічаюць мая жонка Тацяна, калега Зьміцер Панкавец, адвакатка, праваабаронцы. Судзьдзя выслухоўвае мае тлумачэньні, затым Панкаўца. Яе цікавіць, зь якой адлегласьці я выконваў свой прафэсійны абавязак, тое ж пытае і ў Зьмітра. Адказваю, што закон дазваляе знаходзіцца сярод удзельнікаў мерапрыемстваў і на несанкцыянаваных акцыях у тым ліку. У залю запрашаюць сьведка з боку міліцыі. Зь першых сэкундаў у мяне зьяўляецца ўражаньне, што міліцыянта, які бадзёра-завучана распаўвае пра ўчорашнія затрыманьне, я бачу ўпершыню. Задаю яму пытаньні, і гэтае пачуцьцё толькі мацнее: ён не памятае, ці быў у мяне журналісцкі бэйдж (мо з флікерам паблытаў?), ня можа ўзгадаць, у які аўтобус мяне цягнуў («в той суматохе трудно было запомнить, кажется, в первый или в третий»). Насамрэч у другі. Ад яго я даведваюся, што выкрываючы антыдзяржаўныя «Ганьба!» і «Жыве Беларусь!», я, «возможно, держал в руках флаг, которым, также возможно, размахивал». Пазьней міліцыянт у цывільным, які адводзіў нас да судзьдзі, разьвее мой сумнеў: «Галоўнае, што ён цябе пазнаў».

Другі сьведка прынамсі не выказвае задавальненьня ад дзеі. Ён не вінаваціць мяне наўпрост — «там все кричали, я не слышал, что именно он кричал».

Адвакатка просіць апраўдаць мяне, альбо, калі такое немагчыма, аштрафаваць. Мне робіцца сьмешна. Але стрымліваюся, каб выпадкова не абразіць Высокі суд.

Праз паўтары гадзіны ў адсутнасць сьведка зачыталі вырак: 15 сутак. Судзьдзя прадказальна не знайшла нагоды не паверыць міліцыянтам.

А 19-й да нас далучаецца Павал Севярын. Таксама «пятнашка». І таксама судзьдзя Ўнукевіч. Вынік працоўнага дня Маскоўскага суду — 260 базавых велічыняў штрафаў і тройка арыштаваных на 15 сутак за ўдзел у палітычнай акцыі.

Суседзі, суседзі

Акрэсьціна для мяне было як убачаны пасля прачытаньня кнігі фільм: тут усё знаёмае з аповедаў людзей, што адседзелі на сутках раней. Да нашай тройкі ў 1-ю камэру хутка далучаюць Зьмітра

Дашкевіча і Артура Фінкевіча. У хлопцаў разьбітыя твары, абодва нэрвова мераюць крокамі камэру. Пазьней яны ратуюць нас ад голаду — ім папчасьціла перахапіць у судзе перадачу. Мы ня елі больш за суткі — спосаб прытушыць волгу да абароны ў судзе.

Потым нас перавялі на трэці паверх у 20-ю камэру. Група маладафронтаўцаў ды Ілья Богдан, што далучыліся да нас неўзабаве, пасыла кароткіх дэбатаў з новым начальнікам, былі разьведзеныя па розных «хатах».

У нашай камэры засталіся Дашкевіч, Уладзя Сяргееў, Віктар Калей, Павал Севярын і я. Хутка да нас падсялілі «бытавых».

Яша Нодзія, грузін, атрымаў 15 сутак за тое, што ўчыніў на борце рэйсу «Менск—Тбілісі» скандал, «Боінг» вярнуўся ў аэрапорт. У турме мы ратавалі Яшу ад хварабы пячонокі. Выклікалі хуткую, выпрошвалі ў доктара лекі. Нодзія, як апынулася, меў досыць авантурны характар, паўжыцьця правёў у турмах.

Да турмы прафэсійна займаўся гімнастыкай, выступаў за савецкую юнацкую зборную, колькі гадоў трэніраваўся разам з нашым Віталем Шчэрбам. «Жылі разам, езьдзілі адзін да аднаго ў госьці», — з усмешкай узгадвае Яша.

Ён без асаблівай напруты чытае «НН», бо прасядзеў ва Ўкраіне 8 гадоў, мова для яго ня цяжкая. Ад Алесья Марачкіна, зь якім ён сядзеў пэўны час, ведае пра БНР.

Год здароўя

Генадзь трапіў на суткі ледзь не ад станка — на ім роба з сымболайкі МТЗ. Гену здаў участковы. «Цяпер год здароўя, то нас і ловяць як ніколі», — сур'ёзна кажа дзядзька. Твар яго апухлы, забралі акурат у часе чарговага запою. Пазьней яго адвзуюць у суд, дзе абвесьцяць пра прымусовае накіраваньне ў ЛТП на год. Участковы будзе выбачацца і казаць, што на яго цісьне начальства. Год здароўя, што паробіш.

Аляксандра здае жонка. Гэта трэцяя яго ходка ад пачатку году. Ён электрык, рукасты і начытаны дзядзька. Вылепіў з хлеба шахматы і фішкі для судоку — японцы, мабыць, былі б уражаныя ад такога ноў-хаў. Саша расказвае гісторыю, як муж жонку адвучыў здаваць яго на суткі. Стаміўшыся ад «гастроляў», дзядзька выгадаў момант, калі сам быў цьвярозы, а жонка акурат добра пагуляла зь сяброўкай. Зьбёў талерку жончынага баршчу, рэшту выліў сабе на галаву і выклікаў міліцыю. Паспытаўшы прыгадаў на Акрэсьціна, жанчына больш не здавала сужэнца.

Ці не над кожным трэцім побытавым «пасажырам», што праходзяць праз нашу камэру, навісае пагроза адпраўкі ў «лётна-тэхнічны полк». Усё празь беспрасьветнае п'янства.

Тры ядра соку і пяць «Белгазетаў»

Неўзабаве прыносяць першыя перадачы. Цяпер сутачнікам дазволена перадаваць толькі штосьці з вопраткі, гігіенічныя сродкі, сокі, ваду і вітаміны. Хутка ля супрацьлеглай ад уваходу сьцяны выстройваецца батарэя з карабаў з сокам і пляшак з вадой. Штодня ў нас назапашваецца каля 30 літраў самых розных сокаў і нэктараў.

Прыносяць і прэсу: газэты і часопісы. Ня ведаючы, хто з кім сядзіць, людзі нясуць усё сьвежае. Пад вечар набіраецца 3—5 нумароў «Белгазетаў» ды «Камсамолак». Рэгулярна трапляюць «Народная воля» і «НН». Вялікая рэч — ведаць, што цябе падтрымліваюць!

Хоць і не пакідае запозьненае ўжо адчуваньне, што лепш бы застацца па-за кадрам. На зьмену гэтаму пачуцьцё прыходзіць іншае — пачынаеш сябе супакойваць, што такі досьвед для цябе, як для журналіста, па-свойму нават карысны і цікавы.

Сваякі і знаёмыя выяўляюць вынаходлівасьць, каб перадаць нам якой цыбулі з часныком, а то й ліст. Ахоўнікі таксама ня сьпяць. Адзін асабліва раўніва ставіцца да сваіх абавязкаў — адчыняе ўсе сокі, што пасыла заліваюць у пакеце газэты, выкрэсьлівае зашыфраваныя сярод кніжнага тэксту пасланьні.

Маёй Тацяне на яе спробы перадаць тое, што дазволена законам, але нібыта немагчыма, зыходзячы з рэальных умоваў, заяўляюць, што «мы вашага мужа сюды не запрашалі».

Паводле атрыманага Віктарам Калеем пасыла першага арышту з МУС адказу, на Акрэсьціна прадугледжаныя і спальнікі, і прагулкі, але «пакуль што яны немагчымыя з тэхнічных прычынаў». Вось і сьпяць у старым корпусе арыштанты на голых дошках, ды сьвяжэйшым паветрам дыхаюць хіба толькі ў лазьні.

Сапраўдныя героі

Кожную новую перадачу, як і зьездзены абед ці памыўку ў лазьні, Зьміцер Дашкевіч суправаджае нязьменным выразам на трасянце: «Жызынь наладжваецца». Мiane ўражвае гэты чалавек. Сваёй воляй, непахі-

Пэгас за кратамі

Працяг са старонкі II.

снай верай і моцным характарам. Побач зь ім сорамна стагнаць і жаліцца.

Уладзя Сяргееў чакае хуткага суду паводле зімовых прадпрымальніцкіх выступаў. І ўсё адно на чарговай акцыі ідзе ў першых шэрагах.

Віктар Калей, які ў снежні зьведаў акрэсьцінскую дэкаду, а ў студзені паламаў не без дапамогі істотаў у цывільным рэбры, зараджае ўсіх нас аптымізмам.

Праграміст Павал Севярын мае запрашэнні з-за мяжы на працу, але сьвядома застаецца тут.

Калі Віктар паказвае мне чарговы нумар «Нівы» і кажа, што я стаў вядомым у сьвеце і дома, я не згаджаюся. Я толькі рабіў сваю працу, да пэўнага моманту абараняючыся статусам журналіста, пакуль ня здарыўся банальны пракол (праз колькі дзён я даведаюся

ад адваката, што міліцыянты мелі загад затрымаваць усіх).

Яны, мае часовыя суседзі, — вось хто сапраўдныя героі, якія тут і цяпер робяць гісторыю гэтага краю.

Пэгас

Разглядаючы надпісы ў камэры, сярод «Жыве Беларусь!», «Джынс за Свабоду» і «Малады фронт» я пабачыў надпіс «Пэгас». У галаве мільганула думка, што забыў тут, за кратамі, гэты каняка-натхняльнік, што і каго ён тут спакушае напісаць, што ўвогуле робіць у краіне, дзе судзьдзі ня ведаюць газэты, у якой дэбютавалі гуру нацыянальнай літаратуры, дзе міліцыя кулакамі і нагамі «абараняе» помнікі паэтам ад ускладаньня кветак? Успаміны Быкава, на вэлі Павіча ды «Жарт» Кундэры, пра чытаньня за колькі начэй, упэўнілі, што Пэгас здольны натхняць паўсюль, а кратамі можна пры жаданьні атачыць ня толькі жменьку людзей, але і цэлую

краіну, а то і палову кантынэнта. Толькі, як сьведчыць спадарыня гісторыя, няўздзячная гэта справа.

Жызьнь наладжваецца

За колькі гадзінаў да вызваленьня пачала адчувацца нэрвовасьць аховы. На вуліцы зьбіраліся людзі, што прыйшлі нас сустракаць. У камэру засялілі каля дзясятка дзеццокоў. Яны выказвалі рэспэкт апазыцыі за мадэрнізацыю камэраў і знаёма наракалі на Год здароўя. Разьвіталіся з намі да 26-га.

На вольным паветры мяне колькі хвілінаў ня слухаліся ногі і язык. «Трымай кветкі, арыштант» — сустрэлі калегі. Пасьля кароткай тэлефоннай размовы з бацькам і сустрэчы з Тацянкай, я канчаткова пачаў вяртацца да жыцьця.

За два тыдні, што прабавіў на Акрэсьціна, у сьвеце шмат чаго зьмянілася: Мугабэ прайграў выбары, каштаны выкінулі сьвечкі, у Менску пачалі прадаваць дэкадныя праязныя на чатыры віды транспарту, а піва «Сябар» сталі разьліваць у плястык. Нішто не стаіць на месцы. Зрэшты, так і трэба. Жызьнь наладжваецца.

«Выкрыквала антыпалітычныя фразы. Прымушала грамадзян прайсьці да пл. Я.Коласа»

У блогу «Беларускі газават» зьмешчаныя выбраныя цытаты з паказаньняў супрацоўнікаў Магілёўскага атраду хуткага рэагаваньня. Месца дзеі — суды пасьля падзей 25 сакавіка 2008 г.

Міліцыянт Сяргееў, 1976 г.н.

Адвкат: Як Вы вызначылі, што гэта было шэсьце?

Сяргееў: Людзі ідуць навістречу. Толпа. Многа людзей.

Адвкат: Дык што, хіба людзі па горадзе ня могуць проста ісьці, у іх хіба няма права на гэта?

Сяргееў: Так у них платкі завязаны. Зачем прятать лицо? Надо пресечь.

Міліцыянт Рауцкі, 1986 г.н.

Адвкат: Ці ведалі Вы, што за акцыя ў Менску, якое сьвята людзі сьвяткуюць?

Рауцкі: Какая—то акцыя. Я не знаю. Позвал командир для отработки.

Адвкат: Што Вы мусілі рабіць?

Рауцкі: Объект — наша задача.

Адвкат: А як Вы вызначаеце свой «аб'ект»?

Рауцкі: Орнамент. Повазка.

Міліцыянт Рыбакоў, 1975 г.н.

Маладафронтавец: А куды ж, у які бок мы ішлі? Вы павінны гэта ведаць, бо Вы кажаце, што мы з Вамі стаялі твар у твар?

Рыбакоў (крычыць у весь голас): Які твар? Які твар? У мяне лицо, а не твар! не

знаю я никакого твара!

Міліцыянт Таранаў.

Адвкат: Якія забароненыя лезунгі выгуквалі?

Таранаў: Ганьба! Жыве Беларусь! Свабоду Милинкевичу!

Адвкат: Милинкевич на свободе.

Таранаў: Не знаю.

Міліцыянт Сотнікаў, 1980 г.н.

Адвкат: Ну вось Вы кажаце, што вось гэтая жанчына (1951 г.н.) ішла на Вас, паводзіла сябе абуральна, крычала, сьцяжком махала, менавіта яна з тысячнага натоўпу

ўзяла Вашу ўвагу. Як Вы яе затрымлівалі?

Сотнікаў: Подошли, очень вежливо попросили ее пройти с нами к автозаку.

Адвкат: Ну, і што, яна не абуралася, не супраціўлялася?

Сотнікаў: Да нет. Она согласилась.

Міліцыянт Новікаў, 1985 г.н.

Адвкат: Вы кажаце, што сьцягі ўбачылі. А якія сьцягі, у якім колеры?

Новікаў: Бело-голубые. Белье!

Адвкат: Якія фразы выкрыквала гэтая жанчына (1951 г.н.)?

Новікаў: Выкрикивала антиполитические фразы. Принуждала граждан пройти к пл. Я.Коласа.

Адвкат: Прымушала? Якім чынам? За рукавы цягнула ці як?

Новікаў: Нет. Выкрикивала.

«Белтэлекам» вымушаны падзяліцца

Адмена манаполіі кампаніі на ўзаемадзеянне з сеткамі замежных апэратараў ёсць абавязковай умовай для ўступлення Беларусі ў Сусьветную гандлёвую арганізацыю.

Міністэрства сувязі ў чарговы раз агучыла пляны па дэманалізацыі айчыннага рынку электрасувязі. Зьмены датычаць адмены манаполіі «Белтэлекаму» на ўзаемадзеянне з сеткамі замежных апэратараў. Гэта ёсць абавязковай умовай для ўступлення Беларусі ў Сусьветную гандлёвую арганізацыю, падкрэслілі ў міністэрстве. Дзяліцца з замежнікамі беларускі манапаліст не сьпяшаецца: паводле плянаў дэманалізацыі «Белтэлекаму» допуск на рынак замежных правайдэраў павінен быць адбыцца яшчэ ў 2007 г.

Тым часам нявырашаным пакуль застаецца пытаньне перакрываўнага субсыдыяваньня: за кошт паслугаў,

што прыносяць асноўны прыбытак, Мінсвязі фінансуе стратныя паслугі, у тым ліку разьвіцьцё электроннай сувязі ў вёсцы. Тарыфы на аказаньне паслугаў сувязі пакуль што не даведзены да поўнага сабекошту, бо каб зрабіць гэта згодна пляну да канца году, давядзецца падвысіць іх у 2—3 разы.

У міністэрстве паведамілі таксама, што дэманалізацыя рынку электрасувязі ніякім чынам не зьвязаная з магчымым акцыянаваньнем «Белтэлекаму». Адмена манаполіі не адразу паўплывае на сытуацыю на рынку сувязі, заявіў намесьнік міністра сувязі Іван Рак. На яго думку, сытуацыя зрушыцца зь месца, калі зьявіцца інвэс-

тар, які пачне разбудоваць свае сеткі або атрымае ліцэнзію на ўзаемадзеянне са сталымі гульцамі беларускага рынку.

Не адмовілася міністэрства і ад плянаў увядзеньня тэхналягіі 3G у камэрцыйную эксплуатацыю ў 2009 г. Першы этап ахопіць толькі Менск і Менскі раён. 3G — сыстэма мабільнай сувязі трэцяга пакаленьня. Характарызуецца высакаякаснай перадачай маўленьня і хуткаснай перадачай дадзеных, што робіць магчымым карыстацца мультымэдыйнымі сэрвісамі кшталту відэатэлефоннай сувязі. Да слова, тэхналягія 3G ужо дзейнічае ў Расеі, Украіне і Ўзбэкістане.

Сямён Печанко

СЬЦІСЛА

Туркі хочуць набыць «БеСТ»

Турэцкі апэратар мабільнай сувязі «Turkcell» выказаў намер набыць кантрольны пакет дзяржаўнай кампаніі «БеСТ» — найменш пасьпяховага з GSM-апэратараў. Беларускі бок паставіў умову — туркі павінны купіць кампанію цалкам. «БеСТ» перажывае ня лепшыя часы: недахоп фінансаваньня, скарачэньне колькасьці сэрвісных цэнтараў, марудны рост абанэнтскай базы.

КамАЗ вагаецца

Расейскі канцэрн зьмяніў пляны накіраваць аб'яднаньня з МАЗам. Пра гэта сьведчаць зьмены ў структуры капіталу Камскага аўтазаводу. Уласнікі КамАЗу разглядалі тры варыянты разьвіцьця заводу: альянс з МАЗам, продаж акцыяў стратэгічнаму інвэстару (відавочна, гэтаму варыянту аддалі перавагу) і разьмяшчэньне акцыяў канцэрна на біржы.

Апэтыты аграрнікаў пагражаюць некантраляванай інфляцыяй

Мінсельгасхарчу настойвае на падвышэньні закупных цэнаў на сельгаспрадукцыю. Бо растуць цэны на энэрганосьбіты і ўгнаеньні, у 1,5—2 разы вышэйшыя закупныя цэны ў суседзяў. Калі цэны на сельгаспрадукцыю ўздымуцца больш, чым на 20%, усё можа скончыцца рэзкім ростам інфляцыі. Хлеб можа падаражэць на 31%. Падаражэе мяса, цукар і гарэлка.

Ану купляй сваё!

Мінгандлю прапануе разгледзець сыстэму матэрыяльнага заахочваньня за продаж айчынных тавараў. Так, у першым квартале ў таваразвароце гандлёвай сеткі доля айчынных тавараў зьнізілася на 1,6% у параўнаньні з аналягічным пэрыядам мінулага году. У

міністэрстве мяркуюць, што выправіць становішча можна, калі заробак прадаўцоў будзе залежаць ад аб'ёму рэалізаванай прадукцыі беларускай вытворчасці.

Расейцы купляюць у Менску 100 кватэраў у год

Паводле інфармацыі Беларускай асацыяцыі «Нерухомасьць», замежнікі (пераважна расейцы) штогод набываюць у Беларусі каля 100 кватэраў. Тым часам за першы квартал 2008 г. сярэдняя цана квадратнага мэтра на другасным рынку жыльля ў Менску зьнізілася на 4% з 1979\$/м² у студзені да 1904\$/м² у красавіку 2008 г., сьведчыць аналітычны цэнтар Realt.by.

Адмяняецца выключнае права дзяржавы на набыцьцё акцыяў ААТ

Гэта прадугледжана

Дэкрэтам № 7, які паступова адмяняе абмежаваньні на абарачэньне акцыяў адкрытых акцыянерных таварыстваў, створаных у працэсе разьдзяржаўленьня і прыватызацыі. Дэкрэт адмяняе і неабходнасьць атрыманьня згоды прэзыдэнта або абласных саветаў на рэарганізацыю юрыдычных асоб у працэсе разьдзяржаўленьня і прыватызацыі прадпрыемстваў.

Будзе складацца пералік рэспубліканскіх унітарных прадпрыемстваў, якія падлягаюць прыватызацыі шляхам пераўтварэньня ў ААТ. Дэкрэт здымае забарону на адчужэньне акцыяў ААТ, за выключэньнем тых, што забяспечваюць функцыянаваньне стратэгічна значных галін эканомікі і (або) іншыя важныя дзяржаўныя патрэбы.

СП; АФН, «Белорусы и рынок», «Зяўтра тваёй краіны», БЕЛТА, «Белгазета»

«Фатэрлянд» Пуціна

Пэрыяд, пражыты Пуціным ва Ўсходняй Нямецчыне, зрабіў вызначальны ўплыў на фармаваньне ягоных ідэалаў. У ГДР, як вядома, дзейнічала шматпартыйная сыстэма. Піша Віталь Тарас.

Чым меней часу застаецца да інаўгурацыі новага прэзыдэнта Расеі Дзьмітрыя Мядзьведзева, тым меней сумневаў застаецца адносна вырашальнай ролі, якую будзе адыгрываць Уладзімір Пуцін у будучай канфігурацыі расейскай улады. Аднак пры гэтым палітолягі працягваюць зацята спрачацца. Ці застанеца ў руках Пуціна і сьлівакоў уся паўната ўлады пры чыста дэкаратыўных ролях прэзыдэнта і парлямэнту? Ці празь некаторы час узьнікне сытуацыя дзвюхуладзьдзя, якая прывядзе да зацятай барацьбы розных кланаў і групавак паміж сабой з усімі магчымымі наступствамі для дзяржавы?

«Трабант» і шматпартыйная сыстэма

І што ўвогуле ставіць на мэце Пуцін, якой бачыць ён палітычную будову Расеі? А як зьбіраецца будаваць далейшыя стасункі з суседзямі, у тым ліку найбліжэйшымі?

У славутым «плане Пуціна», які выклікаў шмат іранічных водгукаў, на гэтае пытаньне, канечне, адказу няма.

Адказ можа ляжаць у... біяграфіі расейскага кіраўніка. Адзін з найбольш дасьціпных варыянтаў прагучаў нядаўна на расейскай службе радыё «Свабода». (Падобныя варыянты, праўда, выказваліся раней у розных блогах у Рунэце). Маладыя гады, пасья школы КГБ, Пуцін правёў, як вядома, у ГДР, дзе да заканчэньня 1980-х курыраваў паводзіны нямецкіх студэнтаў, займаючы пасаду дырэктара Дрэздэнскага дому савецка-нямецкай дружбы. Пра ягоныя поспехі (ці пра адсутнасьць такіх) у рэзыдэнтуры ці ў вэрбоўцы агентаў вядома мала. Але ня ў гэтым сутнасьць.

Той пэрыяд, пражыты Пуціным ва Ўсходняй Нямецчыне, безумоўна зрабіў вялікі ўплыў на фармаваньне ягоных палітычных поглядаў і ідэалаў. У ГДР, як вядома, згодна з

канстытуцый гэтай дзяржавы, дзейнічала шматпартыйная сыстэма. Акрамя Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі (САПГ), існавалі яшчэ Нацыянальна-дэмакратычная партыя і Хрысьціянскі дэмакратычны саюз. Але галоўную ролю ў жыцьці Ўсходняй Нямецчыны адыгрывала, зразумела, САПГ (ня горш за «Адзіную Расею» сёньня!) на чале зь першым сакратаром партыі Эрыхам Хонэкерам. Тым самым, чый страсны пацалунак з Брэжневым на фота прызнаны адным з знакаў тае эпохі.

Яшчэ большую ролю, чым сацыялістычная партыя, у ГДР адыгрывала Міністэрства дзяржаўнай бясьпекі, ці, у скароце, «Штазі». (Ад ням. Ministerium für Staatssicherheit). Са «Штазі» супрацоўнічалі каля 300 тысяч чалавек — прыблізна адзін з кожных пяцідзсяці ўсходніх немцаў. Вядома, «Штазі» наводзілі жах ня толькі на саміх немцаў, але на ўвесь сьвет, разам з КГБ СССР, праводзячы сакрэтныя апэрацыі, у тым ліку за межамі ГДР.

(Нядаўні фільм нямецкага рэжысёра Флярэяна фон Донэрсмарка «Жыцьцё іншых», прысьвечаны «Штазі», у якім адлюстраваная паранаідальная атмасфэра страху, выклікаў надзвычайны эмацыйны водгук ня толькі ва ўсходніх землях Нямецчыны, але ў Беларусі і ў Расеі.)

Разам з тым, у параўнаньні з Савецкім Саюзам, у ГДР жылося адносна няблага. Дзякуючы пастаўкам таннай савецкай нафты і крыху больш высокай прадукцыйнасьці працы, чымся ў савецкіх рэспубліках, там быў і больш высокі ўзровень жыцьця. Паездка ў ГДР, дзе можна было затарыцца шмоткамі і таннай парцэлянай, лічылася ў Савецкім Саюзе падарункам лёсу. І гэтым падарункам ахвотна, на шырокую нагу, карысталіся ў ГСВГ.

Усходнія немцы любілі і мелі магчымасьць смачна паесьці, у многіх быў шанец набыць кватэру, танны аўтамабіль «Трабант», паглядзець жаночы кардэбалет «Фрыдрыхштатпалас» на гэдэраўскім тэлебачаньні. Створаньня для таго, каб адцягнуць увагу тагачаснага глядача ад тэлеканалаў ФРГ, паводле свайго ўзроўню, асабліва ўзроўню «гумару» і навязьлівасьці прапаганды, тыя перадачы вельмі нагадваюць цяперашнія праграмы, што спрэс займаюць расейскі і беларускі тэлеэтэр.

У чым іх крыўда?

Быў і яшчэ адзін складнік, які варта ўлічваць. Гэдэраўская прапаганда была поўная свосаблівага патрыятызму. Пры ўсёй непрыхаванай чорнай зайздрасьці да ўзроўню жыцьця, якога дасягнулі заходнія немцы, кіраўніцтва ГДР хвалілася тым, што толькі ўсходнія немцы дасягнулі сапраўднага росквіту духоўнае культуры, да якой Захаду, маўляў, не дацягнуцца.

Тым ня менш, тэма падзелу Нямецчыны заўсёды прысутнічала ў масавай сьвядомасьці грамадзянаў ГДР. Яны ня проста імкнуліся да аб'яднаньня з заходнімі братамі. Іх абражала несправядлівасьць гэтага падзелу. Чаму ўсё найлепшае — найлепшыя землі, найлепшыя прадпрыемствы, найлепшыя аўтамабілі і наагул усё найлепшае засталася ў Заходняй Нямецчыне? Тое, што пры ўсіх выгодах і дапамозе ЗША заходні немец працаваў у некалькі разоў больш і эфэктыўней, чым «осі» — такая думка ім не прыходзіла да галавы. Больш за тое, нават пасья аб'яднаньня крыўда на заходнікаў, у тым ліку і «вэсі», засталася.

Ёсьць таксама нейкая, неўсвядомленая да канца, крыўда былых савецкіх людзей, найперш — расейцаў, на Запад. За вынікі Другой усясьветнай вайны. Перамог у вайне расейскі народ (паводле словаў Сталіна). Пераможныя савецкія войскі ўзялі Бэрлін, захапілі паў-Эўропы, усталявалі на сваіх штыках сацыялізм у многіх краінах, зрабілі іх сатэлітамі. А Заходняя Нямецчына жыла й жыве так, быццам гэта яна перамагла ў вайне. Прычым, разам зь

яе зацятымі ворагамі, былымі хаўруснікамі СССР — ЗША і Англіяй.

Крыўду перажываў нямецкі народ пасля паразы ў Першай усясьветнай вайне. «Вэрсальскі мір» стаў для яго шокам, бо кайзэр і нямецкія генэралы нічога не казалі пра нечуванья людзкія ды матэрыяльныя страты. Многім немцам здавалася, што Нямецчына перамагае на Заходнім фронце (ня кажучы пра Ўсходні), што засталася зусім крыху да перамогі над брытанцамі й французамі. Але ж нямецкае войска на той момант было дэмаралізаванае і абясक्रоўленае... Падпісаньне прыніжальнага для Нямецчыны міру ў Вэрсалі бальшыня немцаў палічыла вынікам... здрады сваіх палітыкаў і ўсясьветнай змовы іншых дзяржаваў. А потым у краіне пачалася гіпэрінфляцыя, беспрацоўе, адстаўка за адстаўкай урадаў. Асабліва балюча ўдарыў па Вэймарскай рэспубліцы ўсясьветны эканамічны крызіс 1929 году. Праз чатыры гады, калі да ўлады прыйшоў Гітлер, многія спрактыкаваньня палітыкі прадказвалі, што ягоньні ўрад таксама хутка ўпадзе...

Празь семдзесят з гакам гадоў многія савецкія грамадзяне, у тым ліку палітыкі, будуць шакаваныя абсалютна нечаканым і невытлумачальным распадам СССР. І будуць прышываць гэта ўсясьветнай «закулісе» ды «здрядзе» кіраўнікоў КПСС. Сярод шакаваных грамадзянаў быў і Ўладзімір Пуцін, які пазьней назаве Белавескія пагадненьні «найвялікшай геапалітычнай катастрофай у гісторыі XX стагодзьдзя». А Віскілі, трэба думаць, сталі ў сьвядомасьці многіх расейцаў чымсьці накшталт «Вэрсалю» для немцаў.

Хоць менавіта «здряднікам» Ельцыну, Краўчучку і Шушкевічу абавязаныя сваёй сувэрэннай уладай і Лукашэнка, і Пуцін. (З Кучмам адбылася зусім іншая гісторыя.)

Безумоўна, мы ня можам ведаць, што канкрэтна маёр КГБ Пуцін думаў пра ГДР альбо пра Нямецчыну ўвогуле. Ня ведаем, як ён успрыняў яе ўзьяднаньне ў 1990 годзе. Напэўна, без захпаленьня. Тым больш, што гэта азначала хуткае завяршэньне ягонага без таго небліскачай кар'еры ў савецкай выведцы.

«Ты ж савецкі...»

Але нейкі вонкавы пасыл — кшталту таго, што ня ўсё ў гісторыі можна лічыць незваротным — ён мог тады атрымаць. Фэдэратыўная Рэспубліка Нямецчына — гэта, зразумела, ня колішняя нямецкая імперыя. І нават зусім ня блізкая паводле свайго палітычнага ладу да Расейскай Фэдэрацыі. Але падобна таму, як Беларусь, дзякуючы Лукашэнку, застаецца для многіх духоўным аскабалкам былой савецкай імперыі, гэтак колішняя ГДР, у выглядзе нейкага гістарычнага парадоксу, атрымала шанец прывіднага працягу сваёй гісторыі, дзякуючы Пуціну. Як бы Пётра I наадварот: той спрабаваў цягнуць Расею «праз акно» ў цывілізаваную Эўропу, цяперашні кіраўнік прагне ўцягнуць у сучасную Расею спадчыну нямецкага сацыялізму на расейскі ўзор — з карупцыяй і беспакаранасьцю тых, хто пры ўладзе.

Зразумела, што Пуціну і новай расейскай «эліце» ненавісная сама думка аб тым, што Украіна цалкам дэмакратычным шляхам можа прыйсьці да таго, чым стала ня толькі сучасная Польшча, але й сучасная Нямецчына. Сама, без дапамогі Масквы, і нават насуперак ёй!

І тая ж самая эліта мае вялікую надзею, нават ніколькі не сумняецца, што Беларусь стане часткай адроджанай вялікай Расеі, якую паважаюць ва ўсім сьвеце. Ці хоць бы баяцца, як баяліся ў Заходняй Эўропе СССР і ГДР.

Бясплёныя мары, ілюзіі? На жаль, тыя ілюзіі ўзмоцнена падаграе Лукашэнка ў Беларусі, увесь час пасылаючы сыгналы імперскай Маскве: «Я свой, не забудзьцеся на мяне! Глядзіце, як я выгнаў амэрыканскіх дыпляматаў». А ў адказ, як той герой-футбаліст з песьні Галіча, чуе: «Ты ж советский, ты же чистый, как кристалл! Начал делать, так уж делай, чтоб не встал!» І робіць. Пад сьвіст і радаснае галёканьне публікі.

Удзельнікі круглага стала на сайце nmbv.org (ён быў перадрукаваны на сайце nn.by) знайшлі вызначэньне цяперашняй палітычнай сыстэмы ў Беларусі: «шантажысцкі рэжым». І нават

знайшлі прыкметы прагрэсу гэтага рэжыму: калі раней заходніх паслоў выганялі цэлымі паселішчамі, як гэта было ў Драздах, дык цяпер зачэпілі адно толькі пасольства ЗША. Рэжым, так бы мовіць, вучыцца на сваіх памылках. Вучыцца «гандляваць» — амаль што паводле заветаў Леніна. Прычым прадметам гандлю становяцца ня толькі лёсы палітвязьняў, але і дзяржаўны сувэрэнітэт.

Бясконца рабіць выгляд, што ты нешта дасі моцнаму саборніку, заціскаючы ў руцэ «ласунак» — саюзную дзяржаву (вобраз, падказаны ўспамінам Пуціна пра цукерку ў потным кулачку), немагчыма. Дый небажальна. Сабаку можна дражніць да пары — пакуль ён сыты...

Адзін з удзельнікаў вышэйзгаданай дыскусіі кажа, што размовы апазыцыі пра магчымую страту сувэрэнітэту Беларусі выклікаюць у яго ідыясынкразію. Ён пагаджаецца з заявамі Лукашэнкі пра тое, што Расея сваімі дзеяньнямі ўмацоўвае беларускі сувэрэнітэт. Але ці азначае гэта, што ён нагэтулькі ўжо ўмацаваўся, што ніякай пагрозы насамрэч не існуе?

Чамусьці ўспомніўся мультык. Не, не з тае сэрыі мультфільмаў у інтэрнэце, што нібыта дыскрэдытуюць кіраўніка дзяржавы, але зусім зь іншага часу. У 1933 годзе выйшаў на экраны ЗША фільм Ўолта Дыснэя «Тры парсючкі». Дыснэя некаторыя біёграфы абвінавачваюць у сымпатыях да Гітлера і антысэмітызьме. (Хоць Гітлер ненавідзеў ягонага Мікі-Маўса.) Але на самым пачатку 1940-х гэты мультфільм нечакана стаў глядзецца ва ўсім сьвеце па-новаму: у ваўку тады ўбачылі фюрэра, а ў парсючках, якія пабудавалі свае дамы з паперы ды саломы — заходніх лідэраў, што праводзілі палітыку ўціхамірваньня ў дачыненні да нацысцкага Райху. Адносна таго, хто пабудоваў каменны дом, могуць быць разыходжаньні.

Але ж песенька «Нам ня страшны шэры воўк» застаецца, відаць, актуальнай і ў наш час. Зразумела, ня толькі ў Беларусі.

Арыштаваны адзін з найбагацейшых бізнэсоўцаў Беларусі

Супрацоўнікі міліцыі арыштавалі вядомага прадпрымальніка, старшыню рады дырэктараў Гандлёвага дому «Ждановічы» Яўгена Шыгалава. На пачатку 1990-х Шыгалаў быў сьлесарам у сэрвісным цэнтры «АўтаВАЗ», а на 2008 год валодаў найбольшымі ў сталіцы рынкамі.

15 красавіка Яўгену Шыгалаву было прад'яўленае абвінавачаньне па ч. 3 арт. 424 КК «Злоўжываньне ўладай ці службовымі паўнамоцтвамі». Па сутнасьці прад'яўленых яму абвінавачаньняў сьледчыя органы ад камэнтараў устрымліваюцца.

Вядома толькі пра выпадак з пракуратурай, якая ўгледзела ў нейкай з шматлікіх будоўляў, якія вялі фірмы, падкантрольны Шыгалаву, самавольны захоп зямлі. Аднак наўрад ці гэтае парушэньне магло стаць сапраўднай прычынай арышту такога ўплывовага чалавека.

Яўген Шыгалаў мае даволі добрыя стаўленьні з мэрам Менску Міхаілам Паўлавым. Паўлаў аднойчы гэта нават адкрыта прадэманстраваў, калі прапанаваў уключыць Шыгалава ў склад кіраўніцтва Беларускай фэдэрацыі тэнісу, якую ўзначальвае. У каліспартовых колах

тады наагул ня ведалі гэтага прозьвішча, але на просьбу мэра абралі Шыгалава намесьнікам старшыні фэдэрацыі (дарэчы, адначасова зь Мікалаем Мірным, бацькам і трэнэрам Максіма Мірнага).

Прайшлі зьвесткі, што, акрамя Яўгена Шыгалава, у гэтай справе затрыманыя ягоны намесьнік і дзяржаўны чыноўнік, які дапамог завалодаць кавалкам зямлі побач з рынкам «Ждановічы». Аднак прэсавы сакратар МУС Алег Сьлепчанка гэтыя зьвесткі ўдакладніў: «Чуюць вухам, а пішуць брухам. Не, ён казаў, што шэраг асоб, якія маюць дачыненне да гэтага бізнэсу, будуць яшчэ затрымлівацца і прыцягвацца да адказнасьці».

У гіганцкі Гандлёвы цэнтар «Ждановічы» ўваходзяць найбольшыя ў сталіцы Харчовы і Рэчавы рынкі, Аўтамабільны рынак, Рынак будаўнічых матэ-

рыялаў, Зоабатанічны рынак, Начны гуртовы кірмаш садавіны і гародніны. Да іх далучыліся мясакамбінат «Тарасава» і сельгаскамбінат «Ждановічы-Агра», ня лічачы драбнейшых набыткаў, як рэстараны і спартовыя клюбы.

«Ждановічы»-рынак былі заснаваныя ў 1994 г., і расьлі праз увесь час кіраваньня А.Лукашэнкі.

Сам Яўген Шыгалаў прайшоў тыповы для постсавецкіх бізнэсоўцаў шлях. Сайт gazetaby.com паведамляе, што яшчэ ў пачатку 1990-х ён працаваў сьлесарам у сэрвісным цэнтры «АўтаВАЗ», што на Сярова — залатой жыле савецкага часу — і трапіць у бізнэс здолеў не без дапамогі жаніцьбы з дачкой намесьніка дырэктара гэтага прадпрыемства. Пачынаў Шыгалаў з гандлю патрыманымі машынамі.

Мікола Бугай

Тэст для рэктара Шымава

Студэнтцы 3-га курсу Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўнівэрсытэту Людвісі Атакулавай 9 красавіка пагражалі выключэньнем з ВНУ.

За два дні да гэтага дзяўчына была затрыманая ў Полацку за акцыю салідарнасьці з Касяй Салаўёвай. Ноч дзяўчына правяла ў ізалятары, а ў чацьвер яе пакаралі штрафам у пачэры 1 мільёну 225 тысяч рублёў.

«Калі я прыйшла на першую пару ва ўнівэрсытэт, то мяне з старастай групы адразу выклікалі ў дэканат. Там мне адкрыта сказалі: «Рыхтуйся, цябе будуць

выключаць». Маўляў, рашэньне гэтае прымалася не ўнутры ВНУ, а недзе вышэй. Я напісала тлумачальную, чаму два дні не была на занятках. А старасье далі загад сабраць усе мае пропускі за гэты навучальны год. Нібыта цягам найбліжэйшых дзён мае пытаньне павінны вырашыць дэкан Мікалай Кабушкін з рэктарам Уладзімерам Шымавым», — кажа Людвісі Атакулава.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Сёлета Атакулава за акцыю салідарнасьці з палітвязьнямі і прадпрымальнікамі ў студзені ўжо была арыштаваная на 15 сутак. Тады рэктар Шымаў абмежаваўся апошнімі вымогамі ёй і яшчэ адной дзяўчыне: Касі Красновай. У выпадку наступных арыштаў ці затрыманьняў, дзяўчат абяцалі адлічыць з ВНУ.

Справа Атакулавай можа стаць тэстам для рэктара «наргасу» Уладзімера Шымава. Нядаўна ягоны сын Яраслаў сьцьвярджаў, што бацька не адлічыў з унівэрсытэту ніводнага студэнта за палітычныя погляды.

Зьміцер Панкавец

Вялікі дзякуй

Ігару С. з Валоўжынскага раёну.
Віктару Н., Мікалаю С. з Менскага раёну.
Уладзімеру Ц. з Лагойскага раёну.
П.Г. з Мастоўскага раёну.
Натальлі Т. з Салігорскага раёну.
С.З., Ніне В. з Аршанскага раёну.
Аляксандру М., Аляксандру Р.,
Георгію Р. з Баранавіцкага раёну.
Мікалаю В., Сяргею Т., Ігару
Б. з Бярозаўскага раёну.
Ігару Л. з Стаўпецкага раёну.
Леаніду Е. з Пухавіцкага раёну.
Людміле Л. са Жлобінскага раёну.
С.А. з Магілёва.
Яну Г. з Гарадзенскага раёну.
Зьмітру С., Віталю Б., Аляксандру К., Сяргею Д., Алене М.,
Генадзю П. з Горадні.

Валеру С. зь Віцебску.
А.Б. з Капыльскага раёну.
Аляксандру С. з Карэліцкага раёну.
Сяргею І., Валеру Б., Міхайлу Г. зь Берасьця.
І.Г. з Смалевіцкага раёну.
Алене З., Генадзю Л., У.Н.,
Валеру Д., У.С., Сяргею Т., В.Р.
з Гомеля.
Віктару М. з Глыбоцкага раёну.
Юліі С. з Пастаўскага раёну.
Чаславу В., Ірыне С. зь Лідзкага раёну.
Міхаілу К., Галіне Ч. з Рэчыцкага раёну.
Мікалаю К., М.А., Алегу Р. з Палацкага раёну.
Юр'ю М. з Кармянскага раёну.

Васіль Быкаў. Пахаджане. —
 Менск: Логвінаў,
 2008. — ??? с.

Замаўляйце кнігі сэрэйі
 «Кнігарня «Наша Ніва»
 праз т.:
(029) 505-39-11,
(029) 126-36-87
 або праз e-mail:
knihi@me.by

Дзякуй за спрыянне **Вітаўту Рамуку** з Чыкага.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
 МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-рымальніка **3012 206 280 014** Асабовы рахунак

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"		
Агулам		

Касір

КВИТАНЦЫЯ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
 МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-рымальніка **3012 206 280 014** Асабовы рахунак

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"		
Агулам		

Касір М.П.

Каб штотыдзень атрымліваць газэту,

дасылайце адрасы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 8 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Менск, а/с 537.

2) Просім у блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

8 красавіка

Справу Захаранкі зноў прадоўжылі

Менская пракуратура яшчэ на тры месяцы працягнула крымінальную справу аб знікненні былога міністра ўнутраных справаў **Юр'я Захаранкі**. Ю.Захаранка быў скрадзены невядомымі ў траўні 1999 г. і дагэтуль ня знойдзены.

9 красавіка

Палажанку хочучь выключыць

Актывістцы незарэгістраванага «Маладога фронту» **Насыце Палажанцы** прапанавалі напісаць заяву аб выключэнні са школы з ўласнага жадання. Дзяўчына навучаецца ў 11-й класе менскай школы №37.

10 красавіка

Ліквідатару адмовілі

Калінкавіцкі райвыканкам ня даў дазволу чарнобыльскаму ліквідатару, інваліду **Васілю Сіліверсту** на правядзенне 12 і 13 красавіка пікетаў «Чарнобыль — наш боль». Намесьнік старшыні райвыканкаму **Сяргей Міронаў** паведаміў сп.Сіліверсту, што дазвол ня можа быць дадзены, паколькі ў замове «не ўказаны мэты й

дэталі правядзення пікету». В.Сіліверст прапануе мясцовым уладам усталяваць у Калінкавічах помнік ліквідатарам, а ў дзень 22-х угодкаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС ускласьці кветкі на магілы тых, хто заўчасна памёр пасля ўдзелу ў ліквідацыі наступстваў Чарнобылю.

Звальняюць з прыватных фірмаў

Кіраўніку віцебскай суполкі КХП-БНФ **Яну Таўпыгу** прапанавалі звольніцца акурат пасля адбыцця арышту за ўдзел у несанкцыянаванай акцыі. Колькі дзён таму ва ўнітарнае прадпрыемства, дзе працаваў актывіст КХП-БНФ **Аляксандар Салаўян**, наведаліся міліцыянты, каб распытаць пра яго асобу і пра тое, ці ня мае ён дачынення да дзейнасці легендарнага «Мірона». Кіраўніцтва прапанавала апазыцыянеру напісаць заяву на звальненне. Папярэджанне пра скарачэнне атрымала і віцебская актывістка **Ганна Латышава**. Яна брала ўдзел у жалобнай акцыі памяці Ірыны Казулінай. Там яе заўважылі прадстаўнікі адміністрацыі прадпрыемства бытавых паслуг, дзе яна працуе краўчыкай.

11 красавіка

Як гэта вы супраць хімізаводу?

Суд Пухавіцкага раёну пакараў жыхара па-

сёлку Дружны **Сяргея Абразоўскага** штрафам 1 млн 400 тыс. рублёў. Яго зьвінавацілі ў арганізацыі несанкцыянаванага мітыngu супраць будаўніцтва хімізаводу. Сп. Абразоўскі віны не прызнае. Мітынг жыхароў у пасёлку Дружны Пухавіцкага раёну адбыўся 22 сакавіка. Актывісты ініцыятыўнай групы супраць будаўніцтва заводу шматразова зьвярталіся да мясцовых уладаў па адпаведны дазвол, але яго не атрымалі.

Жалезнічэнку пакінулі ў войску

Калегія грамадзянскіх справаў Гомельскага аблсуду адхіліла скаргу маці **Зьмітра Жалезнічэнкі** на рашэнне судзьдзі Цэнтральнага раёну Гомелю **Жанны Андрэйчык** наконт правамернасці паўторнага адлічэння сына на ўнівэрсытэту. Рашэнне набыло юрыдычную моц, і цяпер Жалезнічэнка павінен будзе служыць у войску паўтара году. Нагадаем, летась рэктар унівэрсытэту **Аляксандар Рагачоў** сваім загадам адлічыў з ВНУ выдатніка III курсу матэматычнага факультэту **Зьм.Жалезнічэнку** нібыта за парушэнне правілаў унутранага распарадку. Праз суд Зьміцер дамогся аднаўлення на вучобе, аднак 22 студзеня рэктар паўторна адлічыў яго.

12 красавіка

Казуліну не даюць сустрэчы

Пад пагрозай зрыву аказалася доўгатэрміновае спатканне палітвязьня **Аляксандра Казуліна** з дочкамі, якое плянавалася на 26 красавіка. Паводле адваката Казуліна Зьмітра Гарачкі, адміністрацыя не дае дазволу на спатканне, мацывуючы адмову тым, што нібыта 26 красавіка ня будзе вольнага памяшкання для сустрэчы.

13 красавіка

Затрымалі на мяжы

Памежнікі Гарадзенскага атраду ў Воранаўскім раёне ў вёсцы Радунь прыкладна за 10 км ад беларуска-польскай мяжы затрымалі нефармальнага лідэра грамадзкага аб'яднання «Саюз палякаў у Беларусі» **Анжаліку Борыс**, карэспандэнта часопісу *Magazyn Polski* **Ігра Банцара** і восем польскіх грамадзян. Паводле начальніка прэс-цэнтра Дзяржаўнага памежнага камітэту **Аляксандра Цішчанкі**, беларускія і польскія грамадзяне, якія наведаліся ў Воранаўскі раён у рамках культурнага абмену, знаходзіліся ў памежнай зоне без дазволу. Пасля прыезду віцэ-консула Польшчы ў Беларусь **Марціна Красінскага**, затрыманых палякаў адпусцілі.

14 красавіка

Прыгоды дэмакратаў у Горадні

У памяшканні мясцовай філіі АГП мусіў адбыцца шэраг прэзентацыяў і канцэртаў. Перад пачаткам імпрэзы міліцыянты паклікалі кіраўніка гарадзенскай арганізацыі АГП **Юр'я Істоміна** ў калідор і паказалі разьбіты бытавы тэрмомэтар пад лавай. Была выкліканая пажарная машына, усім загадалі пакінуць памяшканне. Пасля высветлілася, што ртуць з тэрмомэтра ня выцекла. Прэзентацыю давалася праводзіць у памяшканні Таварыства беларускай школы. Варта адзначыць, што па дарозе зь Менску да Горадні двойчы затрымлівалі мікраўтобус з удзельнікамі прэзентацыі. Сярод затрыманых былі рэжысэр **Валеры Мазынскі**, бард **Андрэй Плясану**, моладзевы актывіст **Франак Вячорка**, барды **Дар'я Кадамская** і **Павал Кузіч**.

16 красавіка ў Цэнтральным судзе Менску пачаўся разгляд крымінальнай справы па вулічных дэманстрацыях 10 студзеня. На лаве падсудных адначасова апынуліся Андрэй Кім, Міхаіл Пашкевіч, Аляксей Бондар, Уладзімер Сяргееў, Арцём Дубскі, Аляксей Стральцоў, Аляксей Чарнышоў, Антон Койпіш, Міхаіл Крываў і Тацяна Цішкевіч. Яшчэ чатырох (Аляксандра Баразенку, Паўла Вінаградава, Міхаіла Субача і непаўналетняга Максіма Дашука) будучь судзіць пазней.

Да суду прыйшло больш за сотню чалавек. Этнічны расеец Міхаіл Пашкевіч заявіў хадайніцтва, каб суд вёўся па-беларуску. Яго падтрымалі іншыя абвінавачаныя і адвакаты. Але судзьдзя зьвінаваціла іх у спробе «зацягнуць працэс». Сьведкі-міліцыянты казалі, што Кім быў на мітыngu з... грамафонам у руках, што выклікала сьмех у залі. Дарэчы, у Андрэя Кіма, якія сядзеў у клетцы, зьявіўся сухі кашаль, што кажэ пра ня дужа добры стан ягонага здароўя.

Зьміцер Панкавец

СП

«Беларуская вясна» ў Кіеве

12 красавіка ў Кіеве скончыўся фестываль сучаснай беларускай культуры «Беларуская вясна». Фэстываль трываў

у Кіеве ад 22 сакавіка. Было многа розных імпрэзаў — ад лыжных забігаў па асфальце да прэзэнтацыі кінастужак і

Вера Бурлак узарвала залю.

круглых сталоў.

Апошняя падзея фестывалю мела форму беларускай літаратурнай вечарыны ў Кіева-Магілянскай акадэміі. Яе вялі Андрэй Хадановіч і маладая ўкраінская пісьменьніца і перакладчыца Багдана Маціяш. Вечарыну распачаў Віктар Жыбуль чытаньнем верша пра парашутыста, а глядачы тым часам праколвалі шматлікія паветраныя шарыкі, якімі быў абвешаны пэрт. Далей Наталка Бабіна распавяла пра кніжную сэрыю «Кнігарня «Наша Ніва» і прачытала ўрывак з свайго новага рамана «Рыбін горад». Кася Квяткоўская апавядала, як стваралася яе кніга «Кастусёў дзеньнік». Севярын Квяткоўскі прачытаў колькі фразак з сваёй зборкі «Фразкі да пляшкі», Сяргей Прылуцкі — фрагменты з сва-

ёй кнігі «Дзевяностыя forever», Уладзіслаў Ахроменка і Максім Клімковіч гаварылі пра сваю кнігу «Янкі, альбо Астатні наезд на Літве», а Андрэй Хадановіч прачытаў пару сваіх «Бэрлібраў».

Другой часткай вечарыны стаў міждзяржаўны паэтычны слэм між зборнымі паэтаў Беларусі і Украіны. Гэта была відовішчная імпрэза — сцэна была аформленая як баксэрскі рынг. Слэм сабраў блізка сотні заўзятараў, што эмацыяна сацхлі за ходам змаганьня. Слэм-майстрам быў Арцём Паляжака. Беларусь прадстаўлялі Вера Бурлак, Віктар Жыбуль, Марыйка Мартысевіч і трэнэр на полі Андрэй Хадановіч, Украіну — Сяргей Панцок, Святлана Павалыева, Паўло Карабчук, Алег Коцараў, Лора (Львоў) і трэнэр на полі Дзьмітро Лазуткін. Перамогу і прыз часопісу «ШО» здабыла зборная Беларусі.

Наступным вечарам беларусы вырушылі ў Львоў, дзе ў панядзелак 14 красавіка таксама прайшла беларуская літаратурная вечарына.

Віталь Панамароў, СМ

СЬЦІСЛА

«Свабодны тэатар» мае прэмію «Эўропа — тэатру»

Падпольны «Свабодны тэатар» патрапіў у лік ганаровых атрымальнікаў гэтага «тэатральнага Оскара». Уручэньне адбылося ў вялікай залі «Ахіліка тэатру» Салёнікаў, які мае статус Каралеўскага тэатру Грэцыі. «Свабодны тэатар» ня мае ў Беларусі сталых пляцовак, паказы праходзяць на прыватных кватэрах. Летась спэцназ уварваўся падчас спэтаклю і затрымалі глядачоў і артыстаў. За ўдзел у спэтаклях «Свабоднага тэатру» некаторыя акторы звольнены зь дзяржаўных: Ганна Саламянская — з тэатру імя Горкага, Марына

Юрэвіч — з Тэатру беларускай арміі.

Раман Толкіна па-беларуску

Гэта раман «Зьвяз пярсьцёнка» з славуае сэрыі Дж.Р.Р.Толкіна «Ўладар пярсьцёнкаў». Пераклалі яго з ангельскай Крысьціна Курчанкова і Зьміцер Магілёўцаў. У іх перакладзе пабачыў ужо сьвет Толкінаў «Хобіт». Цяпер перакладчыкі працуюць з кнігамі «Дзье вежы» і «Вяртаньне караля». Тэкст «Зьвязу...» адаптаваны як для беларускага чытача: да прыкладу, замест ангельскіх, хобіты і эльфы карыстаюцца старажытнымі беларускімі адзінкамі вымярэння (паводле Статуту ВКЛ).

Руслана не прыедзе

Заплянаваны на 17 красавіка ў Палацы рэспублікі канцэрт украінскай сьпявачкі Русланы — пераможцы Эўрабачаньня-2005 і гераіні Памаранчавай рэвалюцыі — перанесены на нягэўны тэрмін. Адмена прэзэнтацыі альбому Русланы «Амазонкі» зьвязана са шчыльным гастрольным графікам сьпявачкі.

Vinsent піша альбом

Рэп-выканаўца Vinsent, чый трэк «Менск—Парыж» удзельнічаў у гіт-парадзе на інтэрнэт-сайце «Тузін гітоў», пачаў запіс першага альбому. Гэта рэп-лірыка — і лубоўная, і патрыятычная, часам сацыяльная. Усе тэксты напісаў сам сьпявак. Дзье новыя песьні («Бог.

Радзіма. Воля» і «Восеньскі вальс») ён прэзэнтаваў падчас канцэрту ў R-club 25 Сакавіка.

Нечытаны яшчэ ў Беларусі раман Акулы

«Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына» выдала кнігу Кастуся Акулы «Заўтра ёсьць учора». Гэта вострасюжэты раман, напісаны ў Канадзе для канадзкага чытача. Гераіня рамана, страціўшы сям'ю і цудам выжыўшы пасля двух расстрэлаў — і немцамі, і партызанамі, — апынаецца ў Канадзе, дзе сустракае зайоцу сваёй сям'і... Кніга выйшла накладам у 500 асобнікаў.

СМ; Павал Белавус, «Эўрапейскае радыё для Беларусі», Інф.цэнтар «ЗБС «Бацькаўшчына»

Для размовы з актывістам Аб'яднанай грамадзянскай партыі і намесьнікам старшыні «Маладых дэмакратаў» Міхаілам Пашкевічам было некалькі нагодаў. Па-першае, днямі яго адлічылі з шостага курсу гістфаку БДУ. Фактычна, ня даўшы абараніць толькі дыплём. Па-другое, 16 красавіка Пашкевіча чакае крымінальны суд па вулічных маніфэстацыях 10 студзеня. Гутарка з новай сэрыі: «Чалавечае і палітычнае».

«Я — звычайны сярэдні студэнт»

«Наша Ніва»: Міхаіл, гэтыя тыдні ў цябе выдаліся досыць напружанымі. Што цяпер болей хвалюе: выключэньне з БДУ ці крымінальны суд?

Міхаіл Пашкевіч: Можна, гэта і будзе нечаканым, але ні адну, ні другую падзею не лічу на сёньня самым важным у жыцьці. Больш важныя — арганізацыйная праца ў АГП і «Маладых дэмакратах». Відавочна, што крымінальная справа скончыцца штрафам. Каб нас хацелі пасадзіць у турму, даўно б гэта зрабілі. Што да выключэньня, то ня першы раз гэта ўжо перажываю. Маральная перамога ўсё адно за мной, бо бачу, як намесьнікі

Працяг на старонцы 20.

Міхаіл Пашкевіч

нарадзіўся 20 лютага 1986 г. у Рэспубліцы Комі (Расейская Фэдэрацыя). З 1999 г. сябар «Маладога фронту». З 2006 г. у АГП. Восеньню 2007 г. абраны намесьнікам старшыні арганізацыі «Маладыя дэмакраты». Фігурант крымінальнай справы за мітынг прадпрымальнікаў 10 студзеня.

Чалавечае і палітычнае: Пашкевіч

Юлія ДАРШКЕВІЧ

Чалавечае і палітычнае: Пашкевіч

Працяг са старонкі 19.

дэкана, супрацоўнікі факультэту мяне падтрымліваюць. Збіраюся звяртацца ў суд. У нас ёсць стэрэатып, калі студэнта-апазыцыянера адлічваюць, то ён альбо выдатнік, як Юрась Алейнік, альбо «двоечнік» і прыкрываўся палітыкай. Я — звычайны сярэдні студэнт.

«НН»: Можаш падрабязней расказаць пра акалічнасці адлічэння?

МП: Яшчэ летам мяне выключылі з ВДУ за ўдзел у выбарах у Менскі гарадзкі савет, за тое самае з гістфаку адлічылі і сябра Партыі БНФ Андруся Ігнатвіча. Я змог узнавіцца на завочным аддзяленьні, на 6-м курсе, з трэціх ці чацвёртай спробы. Здаў амаль усе акадэмічныя запазычаныя. Але праз пэўны час зноў пачаліся праблемы. Мяне сталі выклікаць у дэканат, папярэджвалі, каб не выходзіў на вуліцы 25 Сакавіка, успаміналі, што супраць мяне заведзеная крымінальная справа. Я здаў экзамен па мэтадалёгіі гісторыі, але высветлілася, што выкладчык ня мог яго прымаць. Але што я мусіў рабіць? Прасіць у выкладчыка, каб мне паказаў ліцэнзію, ці магу я яму здаваць экзамен?

«НН»: Працягваць навучаньне за мяжой ня хочаш?

МП: Не. Яшчэ летась, пасля адлічэння з БДУ, прапанавалі зехаць па праграме Каліноўскага. Нават паступіў у Эўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт на факультэт паліталёгіі, але праз два тыдні сам

напісаў заяву аб адлічэнні. Мне не падабалася палітыка ЭГУ, яны спрабуюць трымацца па-за палітыкай, але я не магу жыць па-за палітыкай. Я цудоўна разумею, што ў ЭГУ спрабуюць стварыць нейкі акадэмічны асяродак, але гэта не для мяне. Яшчэ ёсць варыянт, калі партнёры партыі за мяжой дапамогуць абараніць дыплём у адной з краін Эўропы.

«Бацька пераводзіць бізнэс ва Украіну»

«НН»: Якія чаканьні адносна суду?

МП: Яшчэ ў студзені на Акрэсьціна вельмі непрыемна было даведацца, што за кратамі апынуўся Андрэй Кім, і на яго заведзеная крыміналка. 10 студзеня ўжо пасля разгону мы разам з Андрэем крочылі ў бок Кастрычніцкай плошчы. Ён яшчэ сьмяяўся: «Давай вывезу цябе куды далей, каб схваць». Пасля

ная адказнасьць. Літаральна на наступны дзень, калі мы перакрылі праспэкт, я ўспомніў гэтыя словы. На сутках я таксама сядзеў разам з Шумчанкам. Ён пастаянна казаў: «Супраць вас, хлопцы, завядуць крымінальныя справы. Я стаяў убаку, не выходзіў на прэзную частку, а вось вы стаялі на дарозе. Улічвайце гэта».

«НН»: Чаму лідэр прадпрымальнікаў Шумчанка застаўся збоку, а вы ўсё ж пайшлі на такія радыкальныя дзеянні 10 студзеня?

МП: Мой бацька сам прадпрымальнік з маленькага беларускага гораду Бяроза. У 1992—93 гадах я на ўласныя вочы бачыў, як ён пачынаў сваю справу. Я добра памятаю, як прадпрымальнікаў пачалі называць «вапшывымі блохамі». Не магу сказаць, што мой бацька, доктар паводле адукацыі, зарэгістраваўся ў

ён закрывае сваю справу ў Беларусі і пераводзіць бізнэс ва Украіну. Сёння бацька каго можа ўзяць на працу? Мяне, які пражывае ў Менску, ці настаўніцу-сястру, ці яшчэ аднаго непаўналетняга сына. Але, прабачце, яму ў першую чаргу патрэбныя кіроўцы вялікагрузных аўтамабіляў і грузчыкі з прадаўцамі. Мне яго шкада, бо ў чалавека паламаны лёс. Ён арыентаваўся на зусім іншае, але ў 1993 годзе яму казалі, што дактары-міжнароднікі дзяржаве ня вельмі патрэбны, тады яму і давялося мяняць усё жыццё. Больш за тое, у новай справе ён таксама дабіўся поспеху. Цяпер яму 47 гадоў, чатыры апошнія зь іх яму не дазваляюць адкрыць сваю аптэку. А як варыянт прапаноўваюць узначаліць бярозаўскае аддзяленьне «Белай Русі», але ён, натуральна, адмаўляецца.

«Мая задача стварыць лібэральную моладзевую арганізацыю»

«НН»: Ты кажаш, што галоўнае сёння для цябе арганізацыйная праца ў АГП? Што ты маеш на ўвазе?

МП: Для любой палітычнай партыі важная моладзевая арганізацыя. У 2006-м, калі я прышоў у АГП, у партыі моладзевай арганізацыі не было. Калі арыштавалі Дзяніса Дзянісава, то пытаньне моладзевай фракцыі АГП абвастрылася яшчэ болей, бо патрэбна была сіла, якая каардынавала б сваю дзейнасьць, а таксама выступала ў абарону вязьня. З больш сталых сяброў партыі выходзіць на плошчы з партрэтамі палітвязьняў могуць толькі Лябедзька, Дабравольскі, Палевікова, але далёка ня ўся палітрада. Мая задача — стварыць лібэральную моладзевую арганізацыю, якая б сумішчала і задачы дэмакратызацыі грамадства, і больш шчыльную працу з моладзьдзю. «Малая дэмакратыя» сёння — гэта пляцоўка, дзе фармуоюць

Мне не падабалася палітыка ЭГУ, яны спрабуюць трымацца па-за палітыкай, але я не магу жыць па-за палітыкай.

Кіма абвінавацілі ў зьбіцьці супрацоўніка ДАІ. Што да нас, то ня думаю, што будзе нейкі сур'ёзны прысуд.

«НН»: 10 студзеня думаў, што супраць цябе завядуць крымінальную справу?

МП: За дзень да акцыі я чытаў на радыё «Свабода» онлайн з Анатолем Шумчанкам, у якога запыталіся, ці не надшышоў час перакрываць праспэкт. Ён адказаў, што за гэта прадугледжаная крыміналь-

Шад добрага жыцця. Што да Шумчанкі, то нічога кепскага казаць пра яго я ня буду, хаця і асоба гэта досыць спрэчная. Гэты чалавек, безумоўна, мае свой пункт гледжанья. Ён не працуе на рэжым, як думаюць многія. У гэтым мяне пераканалі суткі, праведзеныя разам на Акрэсьціна.

«НН»: Бацька і сёння працуе прадпрымальнікам?

МП: На сённяшні момант

ца будучыя лідэры партыі. Многія кажуць, ці не занадта мы маладыя. Але паглядзім на рэчы. Гордан Браўн у 17 гадоў стаў агітатарам Лейбарысцкай партыі, тое самае Тоні Блэр. Арганізацыйны момант яшчэ важны тым, што ў беларускай апазыцыі пастаянныя праблемы з мэ- нэджмэнтам. У нас многія крычаць: «Я — мэнэджар». Я ня мэнэджар, але хачу ім стаць. Вельмі нестae нар- мальнага мэнэджмэнту для арганізацыі рэгіянальных структур, палітычных кам- паній. Нават цяпер, набліжа- ецца «Чарнобыльскі шлях», але ніякай яснасьці ўсё яшчэ няма наконт акцыі. У «Мала- дых дэмакратаў» ёсьць хло- пец Алесь Сергіенка, які зай- маецца тэхнічнымі моман- тамі. Хоць ён выпадае з увагі прэсы, але ягоная праца ня менш важная, чым, як ка- жуць на «нашаніўскім» фору- ме, мае «агэпэшныя вы- ходкі».

«Наша база — Менск і буйныя гарады»

«НН»: Чаму АГП?

МП: Я прыйшоў у АГП у 2006 годзе, напісаў заяву на ўступленьне ў партыю, у той жа дзень мяне прынялі. Гэта было пасля падзеяў на Плошчы. Хаця я доўга вагаўся і вы- біраў між рознымі палітыч- нымі структурамі. Мне пада- ецца, што краіне патрэбныя не харызматычныя лідэры, а людзі, якія рэальна здольныя рабіць сваю справу, у АГП я бачу такіх людзей. Яны пра- цуюць мэнэджарамі і топ-мэ- нэджарамі некаторых дроб- ных карпарацый, прыватнымі прадпрыемальнікамі, некато- рыя валодаюць самі ўнітар- нымі прадпрыемствамі. Магу назваць хаця б Паўла Данэй- ку, на такіх людзей і трэба арыентаваць моладзь. Пасля перамогі як мне тлумачыць выбарцам, чаму я без вышэй- шай адукацыі, іх не хвалюе, што мяне адлічылі за палітыч- ныя погляды. Некалі я сьпішоў з «Маладога фронту» яшчэ і таму, што немагчыма быць увесь час маладым, як яны

прапануюць. Зрэшты, я так і не адказаў, чаму я выбраў АГП. Напэўна, проста зьбег абставін.

«НН»: Ты сам пачаў тэму. Уявім, што ў краіне прахо- дзяць дэмакратычныя вы- бары. Колькі працэнтаў га- ласоў выбарцаў можа на- бараць АГП?

МП: У 1995 годзе падчас апошніх дэмакратычных вы- бараў у краіне практычна ва

У Лябедзькі ёсьць толькі адна хіба, у яго няма канкурэнцыі. Пры адсутнасьці канкурэнцыі любы палітык страчвае нейкія свае якасьці.

ўсіх менскіх акругах месцы ў Вярхоўным Савеце ўзялі сёнь- няшнія сябры АГП — Ля- бедзька, Дабравольскі, Граз- нова, Багданкевіч. Наша база — менавіта Менск і буйныя гарады. Прызнаюся, што ў ра- ённых цэнтрах падтрымка ў нас значна меншая. Думаю, што працэнтаў дзесяць—пят- наццаць мы ў любым выпадку здольныя ўзяць.

«НН»: А сам сёлета ідзеце на выбары?

МП: Я прайграў «праймэ- рыз» у Бярозе Юрасю Губа- рэвічу. Разглядаецца магчы- масьць удзелу ў Менскай воб- ласьці, але ёсьць абставіны, чаму я не пайду на выбары — адсутнасьць вышэйшай аду- кацыі (выбарца трэба пава-

У 13 гадоў я ўступіў у «Малады фронт». Ішоў 1999 год. Я вельмі цікавіўся гісторыяй, быў юнаком, які перачытаў усяго Караткевіча.

жаць) і магчымая судзі- масьць.

«НН»: На зьездзе АГП аддасі свой голас Лябедзьку?

МП: У Анатоля Лябедзькі ёсьць толькі адна хіба: у яго няма канкурэнцыі. Пры адсут- насьці канкурэнцыі любы палі- тык страчвае нейкія свае якасьці. У Партыі БНФ тут больш пазытыўная тэндэн- цыя. У нас шмат хто можа ўзначальваць партыю, але мала хто хоча.

«Буду ініцыяваць правядзеньне пазачарговага зьезду»

«НН»: Хто такія «Мала- дцы дэмакраты»?

МП: Гэта ўжо трэцяя спро- ба стварэньня моладзевай фракцыі АГП. Першая была «Гра- мадзянскі форум» Уладзімера Навасяда, другую рабіў Алесь Карніенка. У Менску сёньня мы маем каля 60 чалавек сяб-

роў нашай арганізацыі. Канечне, мы прайграем такім буйным кампаніям, як «Джынс за свабоду» ці «Малады фронт», але апярэджваем «Моладзь БНФ». Фактычна днём нарад- жэньня нашай арганізацыі можна лічыць 7 лютага 2007 году, калі сямёра сяброў арга- нізацыі з партрэтамі Дз.Дзяні- сава выйшлі да французскага пасольства. Цяпер мы маем структуры ў Горадні, Бе- расьці, Магілёве. Праблемы толькі з Гомельшчынай і най- больш зь Віцебшчынай. Мы ня гонімся за масавасьцю, бо якасьць для нас важнейшая.

«НН»: Яшчэ зьбіраеся вылучацца на пасаду старшы- ні «Маладых дэмакратаў»?

МП: Буду найбліжэйшым

прыйшоў у палітыку?

МП: У 13 гадоў я ўступіў у «Малады фронт». Ішоў 1999 год. Я вельмі цікавіўся гісто- рыяй, быў юнаком, які пера- чытаў усяго Караткевіча. У суседа-мастака дома пастаян- на выступалі Віктар Шал- кевіч, іншыя барды. Ужо ў гэтым узросьце я быў абса- лютна нацыянальна сфарма- ваным чалавекам. Нават з маці, якая ў мяне расейка, часта ўзьнікалі спрэчкі. Яна хацела, каб я быў такім «ра- сейскім» хлопчыкам, але я быў іншым. Мы ўтрох ства- рылі бярозаўскую суполку «МФ», праз год нас ужо было 15 чалавек. Яшчэ праз год мы праводзім кампанію «Выбрай», шэраг канцэртаў. Мой стрыечны брат Алесь Люціч грае ў гурце «Б:Н», так што можна сказаць, што гэта сямейнае, прага да Бела- рушчыны. Дарэчы, цікавы момант: у «МФ» можна было ўступаць толькі з 16 гадоў, з дазволу бацькоў — з 14. Дык я падрабіў дакумэнты, што мне ўжо ёсьць чатырнац- цаць, а таксама падрабіў подпіс бацькі.

«НН»: Дык а ты сам лічыш, што палітыка для цябе ўсур'ез і надоўга, ці толькі часовае захаплень- не?

МП: У мяне заўсёды было і застаецца жадаць займацца бізнэсам, але пакуль гэта немагчыма. Што да палі- тыкі, то фішка ў тым, што больш нікога няма. Каб быў нейкі малады чалавек у АГП, які б займаўся маёй справай лепш за мяне, то я насамерч быў бы гэтаму толькі рады. Адкрылі б з бацькам сваё прадпрыем- ства, займаўся б рэклімай, два—тры разы на тыдзень прыходзіў бы на офіс АГП рабіць сваю працу, і ўсё. Так робіць шмат хто у нашай партыі. Але на дадзены мо- мант я ня ведаю, хто б мог выконваць мае функцыі. Я на самай справе лічу, што ў мяне ёсьць палітычны патэн- цыял і трэба яго разьвіваць.

Гутарыў Зьміцер Панкавец

«Падрабіў подпіс бацькі. Каб уступіць у «МФ»

«НН»: Увогуле, як ты

Тры лісты пра ідэалёгію

Я бачыў у сеціве водгукі на працэс майго звальнення. Хачу падзякаваць за салідарнасць і паведаміць, што гэты працэс паспяхова завяршыўся — я ўжо на волі.

Дарагія мае папличнікі на фронце ідэалёгічнае барацьбы, калі ласка, не абражайце Галіну Іванаўну. Я хацеў бы падыскупаваць з ёю наконт ідэалёгічных праблемаў, але яна ўхіляецца. Мо хтосьці з адэптаў дзяржаўнае ідэалёгіі яе падменіць?

Гэнік Лойка

Адкрыты ліст дырэктару СШ № 185 Юрцэвіч Галіне Іванаўне
настаўнік скульптуры Лойка Генадзь
Станіслававіч

Шаноўная Галіна Іванаўна!

На мой погляд, намесьнік дырэктара па ідэалёгічнай працы, Святлана Віталёўна Розум, не спраўляецца са сваёй місіяй даносіць і тлумачыць нам, настаўнікам ды вучням, мудрасць дзяржаўнае ідэалёгіі. Ідэалёгія — гэта, як я разумею, стройная сыстэма поглядаў, паводле якой можна растлумачыць любую жыццёвую зьяву. Адночы, 21 лютага, калі я вывесіў у фаянашнай школы віншаваньне зь Міжнародным днём аховы роднае мовы, Святлана Віталёўна зрывала гэны плякат. Зрываць дык яна зрывала, але даць уцямае тлумачэньне сваім дзеяньням паводле ўсемагутнай дзяржаўнай ідэалёгіі не змогла. Адказ кшталту «Нельзя! Разве вы не понимаете?» мяне — чалавека з вышэйшай адукацыяй за плячыма — абсалютова не задавальняе. Я прымаю толькі аргументаваныя адказы. Таму я звяртаюся да Вас, больш высокапастаўленага дзяржаўнага чыноўніка, — будзьце ласкавыя, растлумачце мне некаторыя рэчы з вышыні дзяржаўнае ідэалёгіі.

Мы, беларусы, маем дзень 25 Сакавіка. Нягледзячы на тое, што Вы, Галіна Іванаўна, гадаваліся не ў Беларусі, як гісторык, Вы мусіце ведаць, што ў гэты дзень 1918 г. Беларуская дзяржава дакумэнтальна азначыла сабе шлях — НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ. Вы гэта ведаеце. Бо гэта — гістарычная праўда. Іншая справа, што, магчыма, гэта не выклікае ў Вашым сэрцы аніякага водгуку. Але паверце мне на слова, для нас, беларусаў, гэта — сьвятыня, гэта —

вельмі, вельмі, вельмі важны дзень. А называць Днём незалежнасьці 3 ліпеня — гэта папросту гістарычная мана. Бо ў той дзень беларусы не прымалі курсу на незалежнасьць. Тады ў беларусаў быў толькі адзін курс — «На Бэрлін!»

Галіна Іванаўна, растлумачце мне, калі ласка, з пазыцыі дзяржаўнае ідэалёгіі, чаму Дзень абаронцаў айчыны адзначаецца менавіта 23 лютага? Вы, як настаўніца гісторыі, пэўна, дабіваецца ад беларускіх вучняў, каб яны ведалі на памяць даты бліскучых перамог беларускае зброі: 15 ліпеня і 8 верасня. Няўжо штосьці больш слаўнае здзейсьнілі нашыя мужчыны 23 лютага? Наколькі я ведаю, у гэны дзень у часы нямецка-фашыстоўскае акупацыі ўтварыўся нейкі батальён Беларускай вайскавай самапомачы. Але ж, згадзіцеся, гэта не нагода нават для таго, каб проста выпіць, ня кажучы ўжо пра Сьвята Ўсяе Краіны. Ці, можа, у аснову Дня абаронцаў Беларускай айчыны легла дата з гісторыі іншай, суседняй, дзяржавы? Тады гэта будзе ідэалёгія каляніяльнай, а не сувэрэннай дзяржавы.

Падвядзем вынікі. Сьвята, заснаванае на гістарычнай праўдзе, мае канструктыўны характар. А сьвята, заснаванае на гістарычнай мане — дэструктыўны. А як на гэта глядзіць дзяржаўная ідэалёгія? Спадзяюся, што дзяржаўны чыноўнік Вашшага рангу здольны даць мне кампэтэнтны адказ. І яшчэ адно пытаньне: чаму маё імкненьне данесьці дзеціям праўду Вы называеце «вовлечением детей в политику»?

З павагаю,

Генадзь Лойка.

19 сакавіка 2008 г.

Дырэктару СШ № 185 Юрцэвіч Галіне Іванаўне
настаўнік скульптуры Лойка Генадзь
Станіслававіч

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЦЫДУЛКА

Шаноўная Галіна Іванаўна!

Я не выконваю некаторых Вашых вусных загадаў. Гэта праўда. Вы, як кіраўнік школы, часам робіце мне заўвагі пра зьнешні выгляд ці яшчэ пра што. Я прымаю іх да ведама і стараюся выправіцца.

Так і павінна быць у калектыве людзей, якія рэгулююць свае працоўныя адносіны кантрактам. Але ёсьць рэчы, якіх я прыняцьцёва не магу зрачыся. Гэта — нацыянальныя сьвятыні. Найперш, мова, бел-чырвона-белы сыцяг, герб «Пагоня», Дзень незалежнасьці 25 Сакавіка. Я іх шанаваў, шаную і буду шанаваць. Тут Вы гатовыя падхапіць: «Ну і шануй сабе на здароўе. Толькі на адлегласьці 5 мэтраў ад нашай школы. Не, не 5, а 50 мэтраў. І нават не 50, а 150 мэтраў ад тэрыторыі школы — такі закон дзяржавы. Паважай законы дзяржавы, якая табе дае зарплату». Галіна Іванаўна, Вы цудоўна ведаеце, што за 150 мэтрамі нашай школы пачынаюцца 150 мэтраў суседняй, таксама дзяржаўнай школы. І Вы, як прадстаўнік дзяржавы, мусіце дбаць пра дзяржаўныя законы, а гэта значыць, забараніць мне і там. І далей. І яшчэ далей, і ў тым ліку на пляцы Кастуся Каліноўскага. Карцей кажучы, Вы мне дазваляеце шанаваць свае нацыянальныя сьвятыні толькі на ўласнай кухні. Сядзь там у куточак ды размаўляй сабе на сваёй Беларускай мове колькі ўлезе. І пры гэтым: «Я не вінаватая. Бо ня я ж сама ўсё гэта прыдумала. Такія законы дзяржавы. Дзяржава заўжды была машынай — што? — прымусу». Чаму Ваша дзяржава такая нялюдзкая, у сэнсе, бястварая? Чаму ніхто ня можа ўзяць на сябе асабістую адказнасьць, нібы на Нюрнбэрскім працэсе? Чаму мы маем факт зьнішчэньня помніка Беларускага дойдзітва, але ня можам знайсці будаўніча-рамонтную арганізацыю, якая гэта ўчыніла? А вось маладафронтаўца, які напісаў балёнчыкам на плошчы «Жыве Беларусь!», садзяць у турму на самы вялікі тэрмін, які дазваляеце Вашае дзяржаўныя крымінальныя законы, за непакраўны ўрон гораду і дзяржаве. «Чаму ты засмуціўся? І чаму панік твар твой? Калі робіш добрае, то ці не падымаеш твару? А калі ня робіш добрага, то ля дзьвярэй грэх ляжыць; ён вабіць цябе да сябе, але ты пануй над ім», — так сказаў Бог Каіну, прабачце за мой уласны пераклад. Карцей, апроч Вашых дзяржаўных законаў ёсьць яшчэ і Божы суд (паважаеце Лермантава?) і закон сумленьня. Калі сумленьне мне падказвае паступіць іначай, чым запісана ў Вашых дзяржаўных законах, што ж — гэта хіба апошнік. Я буду размаўляць па-беларуску, калі б нават застаўся адзіным на гэтай зямлі сярод тых, хто ўжо зьнішчыў беларускую мову. Але я не адзіны. Нам сёньня ўжо недастаткова размаўляць між сабой на сваёй мове. Мая місія такая — прыкласьці ўсе намаганні, каб беларуская мова жыла на Беларускай зямлі. Гэта значыць, каб ня толькі я, але ўсе на Беларусі размаўлялі па-беларуску. Такі закон Божы. Бог даў нам гэтую зям-

Гэнік Лойка

скульптар, аўтару пленэраў «Легенда зь пяску», данядаўна — настаўнік скульптуры менскай сярэдняй школы № 185 з архітэктурна-мастацкім ухілам. Яму пачалі пагражаць звальненьнем з працы пасля таго, як ён паведаміў вучням гістарычныя факты, зьвязаныя з 25 Сакавіка. Кіраўніцтва СШ № 185 характарызуе гэта як «вовлечение детей в политику».

АРЧМ ПІВА

лю і гэтую мову. І скажу Вам шчыра, падняўшы твар, — не стрымаюць мяне Вашыя «150 мэтраў». Нацыянальныя сьвятыні ня могуць належаць мне аднаму. Я іх буду несці і прапагандаваць усёй нацыі і паўсьоль на Беларусі, як дазваляе мне сумленьне.

Дарэчы, а Вашае сумленьне дазваляе Вам настолькі не паважаць нашу нацыю, каб, займаючы дзяржаўную пасаду, не валодаць першай дзяржаўнай мовай?

Такім чынам, 17 сакавіка я зноў віншаваў тымі ж улёткамі беларусаў (дарослых беларусаў) са сьвятам Незалежнасьці. Гэта адбывалася пад адкрытым небам Беларусі. Я перапыніў свае віншаваньні, бо трэба было ісьці на ўрок на замену.

Карыстаючыся выпадкам, віншую і Вас, Галіна Іванаўна, з такім вясновым Днём незалежнасьці! Зычу Вам волі, гэта значыць, свабоды і моцы духоўнай. Усё будзе добра. Вясна ідзе.

20 сакавіка 2008 г.

Дырэктару СШ 185
Юрцэвіч Галіне Іванаўне
настаўнік выяўленчага мастацтва
Лойка Генадзь Станіслававіч

ЗАЯВА

Перш чым папрасіць Вас скасаваць мой кантракт, хачу крыху падзяліцца думкамі ад кніжкі, якую Вы мне парэкамандавалі — «Основы идеологии белорусского государства. Пособие для учителей. 2005». Я зразумеў, чаму Вы далі мне самому чытаць, каб не інтэрпрэтаваць дзяржаўную ідэалёгію асабіста, пазіраючы мне ў вочы. У кніжцы так прыгожа напісана, што дзяржава павінна «збясьпечыць адкрытае, справядлівае правядзеньне выбараў». Але ж у рэальным жыцьці мы з Вамі самі ўдзельнічалі ў гэтым працэсе і цудоўна ведаем, што за выбары былі. «Кожнаму ча-

лавеку гарантуецца свабода меркаваньняў, перакананьняў і іх свабоднае выражэньне», — добра прачытаць такое ў кніжцы. Але яшчэ лепш, каб такога не пабачыць у рэальнасьці ў сваёй дзяржаўнай установе. Бо дзяржава ў асобе больш высокапастаўленага органа — РАА — пільна адсочвае сваю «гарантыю»: «Чаму ў вашай школе ўсё яшчэ працуе чалавек, які на сходзе адзіны прагаласаваў «супраць»?!»

І Вы, Галіна Іванаўна, шчыра верыце, што галасаваць «супраць» можа толькі замбіраваны або куплены за даялары чалавек. А вось людзі, купленыя за дзяржаўную зарплату, якія спажываюць толькі інфармацыйную прадукцыю Беларускага тэлебачаньня, якія мысьляць аднолькава ў рэчышчы дзяржаўнае ідэалёгіі і галасуюць «за» — гэта норма. Не, шанюная Галіна Іванаўна, настаўнікі (Вашыя падначаленыя) — людзі шырокага кругагляду, творчыя, разумныя. Я гэта ведаю знутры. А яшчэ я ведаю, што яны хлусяць, г.зн. галасуюць адзінагалосна, толькі пад ціскам бязьлітнага дзяржаўнага апарату, пад страхам рэпрэсій. Іншая справа — навошта Вашай дзяржаве хлусьня? На такой хлусьні ў свой час трымалася КПСС. А вынік?

Адзін настаўнік Вашай школы не напісаў пляну ўроку, не збясьпечыў наляўнасьці вучня на ўроку, карацей, учыніў вытворчае злачынства. Але гэта ня выклікала ў дзяржавы такой рэакцыі, як заклік гэтага ж настаўніка да сваіх вучняў адсьвяткаваць нацыянальнае сьвята. Тут жа прыбыў чыноўнік з раёну, сабраліся ўсе завучы, як быццам быў учынены замах на дзяржаўную бяспэку! І пры гэтым чытаем, што ў «Канстытуцыі замацаваны прынцып палітычнага і ідэалёгічнага плюралізму», кажам, што ў нас няма палітычных рэпрэсій. Я таксама не патрапляю пад рэпрэсіі за свае ідэалёгічныя погляды — я пішу гэтую заяву на званьне добраахвотна.

Вы, Галіна Іванаўна, шчыра здзіўляецеся: «Дзяржава яго вырасьціла, выгадавала, напаіла, дала адукацыю бясплатную (!), працу, добры заробак, кватэру новую!.. Што яшчэ трэба?»

— ...Каб што? — хацеў бы працягнуць Вашу фразу пытаньнем. — Што яшчэ дзяржаве трэба зрабіць, каб я забыў сваю беларускую мову? Каб адрокся ад нацыянальных сымбалаў? Каб не заклаіць сваіх вучняў на сьвяткаваньне Дня незалежнасьці роднай нацыі?

Вы кажэце, што сутнасьць дзяржаўнай ідэалёгіі — гэта дабрабыт грамадзянаў. З гэтым цяжка не пагадзіцца. Чарка і скварка — і электратат куплены. Але гэта не арыгінальна. Наколькі я ведаю, дзейнасьць нарвэскай дзяржавы таксама скіраваная ў тое ж рэчышча. З адной толькі розьніцай: і скварка там тлусцейшая, і чарка паўнейшая. І галоўнае, дзяржава дасягае гэтага не амонаўскімі друккамі, заганыючы тытульную нацыю кудысьці на Бангалор, а зусім наадварот. Калі нарвэжац хоча адзначыць нацыянальнае сьвята, дык дзяржава дзеля яго ўпрыгожвае самыя цэнтраль-

ныя праспэктывы і пляцы.

Я кажу пра нацыянальнае як пра традыцыйна этнічнае, а Вы, Галіна Іванаўна, напэўна, укладаеце ў гэтае слова зусім іншы сэнс. Прынамсі, у Вашай кніжцы беларускім нацыянальным лічыцца выключна прыналежнае дзяржаве. Савецкі патрыятызм узяты за эталён. Беларускага савецкага вельмі мала засталася ў гісторыі, амаль усё пахаванае ў Курапатах. Астатняе — этнічнае, а не савецкае. Ня дзіва, што Вашая ідэалёгія панічна баіцца Беларускага Адраджэньня. Я згодны з Вашай кніжкай, што «могучь быць поліэтнічныя нацыі. Такое разуменьне нацыі замацоўвае ААН». Гэтакія нацыі склаліся, у асноўным, на землях Амэрыкі ды Аўстраліі, дзе вынішчылі абарыгенаў. Савецкі Саюз 70 год ствараў такую поліэтнічную нацыю, ды ня здолеў. Так і не змаглі гэта назваць нацыяй, а ўсяго толькі — «новая супольнасьць савецкі народ». А Вы, значыць, працягваеце гэты гіблы праект. Хочаце збудаваць савецкую нацыю на асобна ўзятая зямлі. І назва неблагая — «Белоруссия». Але каб збудаваць тут свой савок, Вам проста неабходна зьнішчыць усё беларускае. Якраз гэта Вы і робіце: парвалі бел-чырвона-белы сьцяг, скінулі «Пагоню», падмянілі Дзень незалежнасьці, на чарзе — штрафы за напісаньне беларускаю моваю. І вучні Вашыя — дзеці беларусаў — павінныя забыць, што яны беларусы. Вы вучыце іх ня ведаць, не паважаць і ненавідзець родныя сьвятыні. Вы гадуеце янычараў. І ня можаце паступаць іначай.

Я ж не хачу ўдзельнічаць у гэтым працэсе. Таму прашу Вас скасаваць працоўны кантракт са мною паводле згоды бакоў. Хачу скіраваць свае сьціплыя здольнасьці на Адраджэньне нацыі, а не на яе зьнішчэньне.

1 красавіка 2008 г.

Ад Рэдактара. Скіраваць здольнасьці на Адраджэньне нацыі можна, калі ты працуеш зь дзецьмі, а не калі ты сядзіш удома. Таму мы мяркуюем, што сп. Лойка няслушна дзейнічаў у гэтай сытуацыі. Пра якую «згоду бакоў» ён кажа, калі тут выкручваюць рукі? Заўвагі на ягоны адрас таталітарныя і антыбеларускія па сваім зьмесьце. Свабодна перакананьняў ня проста гарантуецца беларускімі законамі, яна вынікае з саміх прыродных правоў чалавека. Людзі *naissent et demeurent libres en droits*, нараджаюцца і застаюцца свабоднымі ў сваіх правах, як сфармулявала ў Дэкларацыі правоў чалавека і грамадзяніна яшчэ Француская рэвалюцыя. Кожнае прымусовае званьне — гэта дакумэнт пра скажэньне закону і прыватызаваньне ўлады адной групай. Але кожны такі горды сыход у знак пратэсту — гэта проста горды сыход.

Рэпартаж Ірыны Мірскай зь вёскі Паланэчка (Баранавіцкі раён).

Паланэчка

вёска ў Баранавіцкім раёне, 35 км ад Баранавічаў. 612 жыхароў (2005 г.).

Вядомая з XVI ст. як гарадок. Належала Дуцяцкім—Рудамінавым, пасля Радзівілам. У 1751 г. у Паланэчцы быў збудаваны драўляны касцёл Сьв.Юр'я. У к. XVIII—п. XIX стст. Радзівілы збудавалі тут, на беразе ракі Зьмейкі, палац у стылі клясыцызму, у якім была вялікая бібліятэка, архіў, калекцыя твораў мастацтва. Палац быў двухпавярховы, з прыбудаванымі па баках аднапавярховымі флігелямі. Побач зьмяшчаліся капліца, аранжарэя, уязная брама, млын. Парк рэгулярна-пэйзажнага тыпу ўпрыгожвала сыстэма сажалак.

За саветамі ў палацы зьмясьцілі школу—інтэрнат, у канцы XX ст. у будынку абрынулася страхі. З той пары ён стаіць закінуты.

Палац Радзівілаў і касцёл Сьвятога Юр'я

Не чакалі? «Нафтан» лідзіруе

Пасля другога туру чэмпіянату Беларусі па футболе на дзеве верхнія прыступкі ўзшылі наваполацкі «Нафтан» і дэбютант чэмпіянату мікашэвіцкі «Граніт». Турнірная табліца мае наступны выгляд: «Нафтан» — 6 пунктаў, «Граніт», «Дынама» (Менск), «Гомель», «Шахцёр», «Віцебск», БАТЭ — па 4, МТЗ-РПГА, «Савіт» — па 3, «Лякаматыў» — 2, «Нёман», «Гарызонт», «Дняпро», «Смаргонь» — 1.

На Сьветлагоршчыне абрабавалі царкву

Зламысьнікі ўлезлі ў недабудаваны храм вёскі Узнаж Сьветлагорскага раёну і скралі абразы Хрыста Збаўцы, Багародзіцы, Казанскай Божай Маці. Міліцыя знайшла скрадзенае ў схованцы, за паўкілямэтра ад царквы. Пошукі зламысьнікаў працягваюцца.

Каля Дораў перакуліўся верталёт

У Валожынскім раёне пры ўзьлёце перакуліўся верталёт КА-26, 1974 г.в. Здарэньне адбылося каля вёскі Доры. На борце знаходзілася 700 літраў сродку для апрацоўкі палёў. Пацярпелых няма.

Нягелы самагубца

На Менскую акружную выйшаў п'яны чалавек і кінуўся пад мікрааўтобус, але кіроўца здолеў вывернуцца. Тады кіроўца пасьпеў скінуць хуткасьць. Хлапец кінуўся пад «Таёту». У выніку — чэрапна-мазгавая траўма і пералом галёнкі. Разьвітацца з жыцьцём ён хацеў пасля спрэчкі з сяброўкай.

Месца для цэнтру Эўропы вызначыў гарвыканкам

У Беларусі зьявіцца чарговы цэнтар Эўропы. Навукоўцы з РУП «Белкосмаагеадэзія»

прыйшлі да высновы, што ён знаходзіцца ў Полацку. Нарада ў гарвыканкаме паставіла, што знак, які сымбалізуе цэнтар Эўропы, будзе ўсталяваны ў сквэры на праспэктзе Маркса, між гатэлем «Дзвіна» і папштамтам. Адкрыцьцё адбудзена ў Дзень гораду, 31 траўня.

**Мікіта Зьмітраў,
Народныя навіны
Віцебска**

Трывожная цішыня ў пензенскай пячоры

Пустэльнікі, якія засталіся ў пячоры ля сяла Нікольскае ў Пензенскай вобласьці, не кантактуюць з вонкавым сьветам. Адзін з тых пустэльнікаў, якія выйшлі на паверхню, сказаў, што ў пячоры магло адбыцца масавае забойства. Чакае афіцыйнай правэркі й навіна пра сьмерць у пячоры дзвюх пустэльніц, у тым ліку нашай суайчыньніцы. Пад зямлёй застаюцца 11 чалавек.

На дом беларускі ўпала ізраільская бомба

13 красавіка ізраільская авіяцыя разбамбіла дом у сэктары Газа, у якім жыла грамадзянка Беларусі з мужам-палестынцам і трыма дзецьмі. Ніхто не пацярпеў. Мэтай лётчыкаў быў суседні дом, дзе жыўе палявы камандзір групоўкі «Брыгады мучанікаў Аль-Аксы».

За пералёт мяжы цяпер будуць саджаць

Палата прадстаўнікоў прыняла зьмены ў Крымінальны кодэкс. Прадугледжваецца крымінальная адказнасьць за наўмыснае незаконнае перасячэньне граніцы з выкарыстаньнем мэханічнага транспартнага сродку, паветранага судна. Раней за пералёт мяжы каралі ў адміністрацыйным парадку.

**Зьміцер Панкавец;
паводле БелаПАН,
«Звезда», радыё
«Рацыя», БЕЛТА, Life.ru**

Модныя дзеці. Дэманстрацыя ўзораў новай школьнай формы на Міжнароднай выставе-кірмашы па аптывым продажы вырабаў тэкстыльнай і лёгкай прамысловасьці ў Менску.

Ноч доўгіх губарэвічаў

Уразілі навіны з Варвашэні пра выключэнне з партыі актывіста Губарэвіча за кантакты з палітызаванымі NGO (чытай — «Рух «За Свабоду»). Вось будзе прыкольна, калі лідэрам франтавікоў спадабаецца працэс чысткі партыі. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

Офіс партыі БНХ. Кіраўніцтва: сп. Б-ка і В-кі.

Сп.Б-ка: Такім чынам, на разгляд кіраўніцтва выносіцца рэзалюцыя пра выключэнне з партыі БНХ сп. Івацкевіча за анарха-губарэвічаўскі ўхіл. Хто за?

Сп.Б-ка і В-кі ўздываюць рукі.

Сп.Б-ка: Адзінагалосна.

Сп.В-кі: Ну вось! Нарэшце мы ачысьцілі партыйныя шэрагі ад унутраных ворагаў — усіх палітызаваных NGOшнікаў. Сябрам БНХ засталіся толькі Вы, калега, і я. Цяпер, нарэшце, мы зможам заняцца сапраўднай эфектыўнай барацьбой супраць дэспатычнага рэжыму.

Сп.Б-ка: Даўно ўжо пара, калега. Якія ідэі?

Маўчаньне.

Сп.В-кі: А можа, яшчэ сярод нас засталіся некаторыя прыхільнікі губарэвічаўскага рэвізіянізму, ну хоць бы губарэвічаўскія сацыял-рэфармісты.

Сп.Б-ка (*ажыўляючыся*): Не

выключаю, калега. Не выключаю. Што Вы, дарэчы, рабілі 19 сакавіка 2006 году?

Сп.В-кі: Здаецца, быў на Кастрычніцкай.

Сп.Б-ка: Іншымі словамі, удзельнічалі ў мітыngu лідэра палітызаваных NGOшнікаў. Дык гэта ж характэрны выпадак апартунізму і фракцыянізму. Я дэталёва апісаў яго ў сваіх капітальных брашурах «Хто вінаваты? — Губарэвіч» і «Што рабіць з Губарэвічам?».

Сп.В-кі: А што Вы рабілі ў той самы вечар?

Сп.Б-ка: Быў на Кастрычніцкай.

Сп.В-кі: Папаўся, рэвізіяніст! Гэта ж тыповая здрада справе партыі. Я акцэнтаваў увагу на гэтым моманце ў сваёй фундаментальнай працы «Дзіцячая хвароба Губарэвіча ў кансерватызме». Патрабую вынесці на разгляд кіраўніцтва партыі рэзалюцыю аб выключэнні сп.Б-ка.

Сп.Б-ка: Я ў сваю чаргу патрабую вынесці на разгляд кіраўніцтва пытаньне пра выключэнне сп.В-кі.

Паглядзіце, чым ён займаецца. Адсюль адзіны крок да губарэвічаўскага манархісцкага ўхілу. Хто за? (*уздымае руку*)

Сп.В-кі: Я супраць! Вы абламаліся: няма большасці. А хто за тое, каб сп.Б-ка паклаў білет на стол? Я — за! Так — Вы супраць. Такім чынам, зноў няма большасці. Ведаеце, ні халеры мы ня прыемем таго рапшэня. Здаецца, трэба кагосьці вярнуць у партыю, каб нас было як мінімум трох і была тэхнічная магчымасць большасці.

Сп.Б-ка: Давядзецца. А каго? Можа, Марачкіна?

Сп.В-кі: Вы што? Гэта ж тыповы адэпт камуністычнага ўхілу. Ён так і не законсігктаваў маю капітальную распрацоўку «Хто такія палітызаваныя NGOшнікі і як яны змагаюцца з нацыянал-дэмакратамі». А што калі Франак?

Сп.Б-ка: Ха-ха-ха. Вы ж ведаеце, за што яму далі высвятка з БНХ. Ён дагэтуль ня здаў заліку з маёй фундаментальнай працы «Губарэвіч як найвышэйшая стадыя Губарэвіча».

Сп.В-кі: Білін, а болей кандыдатур я і ня ведаю. Усе іншыя — куды ні плонь — адзіныя антыпартыйцы.

Сп.Б-ка: Пачакайце, здаецца, я ведаю фрыка, які ня меў кантактаў з палітызаванымі NGOшнікамі. (*Набірае нумар*). Алё, вітаю! Гэта зь сядзібы. У мяне да вас цікавая прапанова, Аляксандар Рыгорыч...

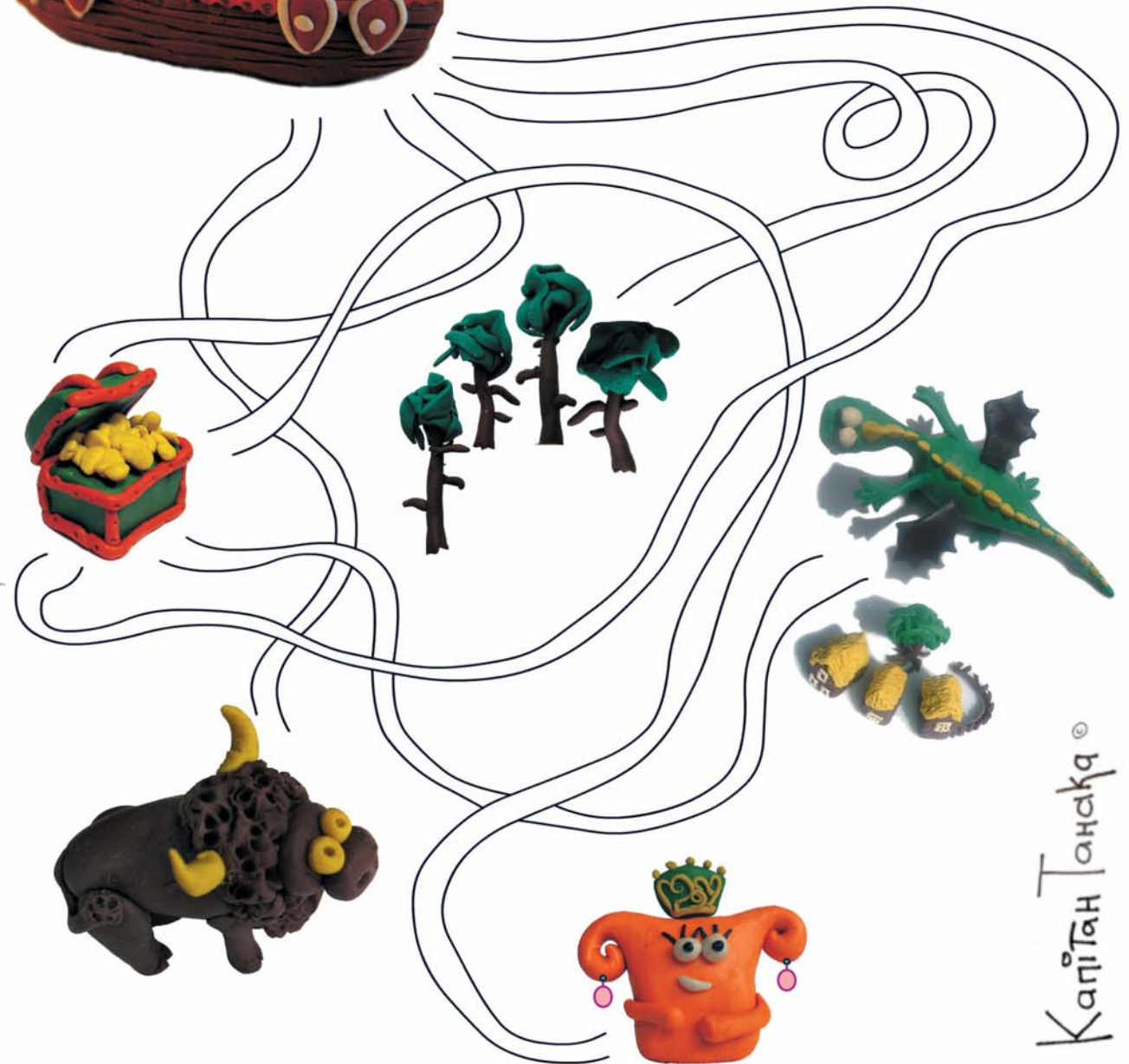

«Рэжце гітлерцаў паганых...» У музэі Янкі Купалы праходзіць выстава халоднай зброі.

Дапамажы князю Танаку адшукаць чароўную князёўну. Будзь пільны, бо на тваім шляху сустрэнуцца перашкоды - цёмны лес, магутны зубр і нават цмок!

А можа, табе пашчасьціць адшукаць схаваны скарб?

Капітан Танака ©

КАНЦЭРТ

Neuro Dubel

23 красавіка а 19-й у «Рэактар» (вул. В.Харужай, 29) — вялікі сольны канцэрт Neuro Dubel. Т.: (029) 671-58-65, (029) 254-49-09

ІМПРЭЗЫ

Вечарына музыкі і паэзіі

24 красавіка (чацьвер) у менскай бібліятэцы № 5 (вул.Казлова, 2) адбудзецца вечарына музыкі і паэзіі, прысьвечаная Сусветнаму дню кнігі. Бяруць удзел барды Наталля Пушкарэва, Павел Кузіч, паэты Зьміцер Вішнёў, Рагнед Малахоўскі, Юлія Новік, Ганна Федарук, Віка Трэнас. Пачатак а 18-й. Уваход вольны.

Галіяфы

29 красавіка (аўторак) у вялікай залі Дома літаратара (вул.Фрунзэ, 5) адбудзецца прэзэнтацыя выдання «Галіяфы». У межах праекту будуць прадстаўленыя кнігі: «Мільярд удараў» Юр'я Станкевіча, «Экзистэнцыйны пейзаж» Вікі Трэнас, «Забі ў сабе Сакрата!» Веры Бурлак і Віктара Жыбуля, «Сто дарог» Уладзімера Несьцярковіча. Пачатак а 18-й. Уваход вольны.

ТЭАТРЫ

The Table

Польскі інстытут АРТ-ПРОект запрашае 19 красавіка ў Берасьцейскі абласны тэатар лялек, 20 красавіка — у менскі Палац прафсаюзаў (пачатак у 19.00) і 22 красавіка ў Магілёўскі абласны драматычны тэатар (пачатак у 18.30) на аўдыёспэтакль The

Table — праект калектыву KARBIDO. Т.: (029) 626-77-78, (029) 776-25-15

ВЫСТАВЫ

Павал Татарнікаў

Да 22 красавіка ў Мастацкім музэі можна пабачыць выставу акварэлі маладога мастака-графіка, ляўрэата Міжнароднага біенале ілюстрацыі ў Братыславе (2001) Паўла Татарнікава «Бела-шэра-залатое». У экспазыцыі прадстаўленыя каля 40 твораў мастака.

Гагарын у «Падземцы»

Да 20 красавіка ў арт-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасьці, 43) працуе выстава мастака і музыкі Васіля Пачыцкага, вядомага як Вася Гагарын. Госьці галерэі ўбачаць галоўных герояў савецкага часу — заваёўнікаў касмічнай прасторы...

Вандроўкі нэўрахірурга

У Музэі сучаснага мастацтва (пр. Незалежнасьці, 47) да 30 красавіка працуе фота-выстава Аляксандра Кандыбы «Дарогі...». Аўтабаны і ветракі, бэрлінская тэлевежа, галяндзкія масты, аўстрыйскія ровары, беларускія вёскі альбо сланечнікі Украіны — каля 30 фатаздымкаў розных гадоў, злучаныя ў адзін праект. А.Кандыба больш вядомы не як фотамастак, а як доктар-нэўрахірург, загадчык апэрацыйным блёкам Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру траўматалёгіі і арталёгіі.

Не забудзьцеся пашпарт з прапіскай

У Мастацкім музэі да 25 траў-

1 МАЯ **РЕАКТОР КЛУБ 18:00**
Вялікі канцэрт гурта **POP-METAL**
MAUIZIER
OX. PARTYZONE ZANIAPAD
THRASH-METAL www.oxband.ru
Квіткі ад 15 000 да 25 000
Продаж квіткаў:
клуб Реактор, пераход Я.Коласа
ГЦ Купалаўскі, 111 кропка
+375-29-6749761 +375-29-6490888 +375-29-8517706

ня працуе выстава «Клясыка пейзажу: Расейскія жывапіс другой паловы XIX — пачатку XX стст. са збораў НММ РБ». У экспазыцыі — творы Айвазоўскага, Шышкіна, Васняцова, Куінджы... Жыхарам вуліц Айвазоўскага, Шышкіна, Васняцова, а таксама Няжрасава і Ясеніна ўсіх гарадоў Беларусі — уваход вольны.

Інсталююць Пісталета

Да 30 красавіка ў Нацыянальнай школе прыгажосці ў Менску (вул.Мельнікайтэ, 4) працуе выстава Il Terzo Paradiso/

Трэці Рай — праект/інсталююць італьянскага мастака Мікелянджэле Пісталета і рок-сьпявачкі Джаны Наніні.

Менск. «Прыватны сэктар»

У Пушкінскай бібліятэцы (вул.Гікалы, 4) да 20 красавіка працуе выстава канцэптуальнай фатаграфіі «Прыватны сэктар». У праекце бяруць удзел: Ігар Саўчанка, Сяргей Кажамякін, Іван Пятровіч, Вольга Хахлова, Альбэрт Цэхановіч, Сяргей Ждановіч, Андрэй Дубнін, Міхаіл Гарус, Даніла Парнюк.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Зьніклая імперыя»

Зьніклая імперыя (Ісчезнувшая империя)

Расея, 2008, каляровы, 105 хв.

Рэжысэр: Карэн Шахназараў

Ролі выконваюць: Аляксандар Ляпін, Лідзія Мілюзіна, Іван Купрэнка, Ягор Бараноўскі, Армэн Джыгарханян, Уладзімер Ільін, Вольга Тумайкіна

Жанр: гістарычная мэлядрама, трагікамедыя

Адзнака: 5 (з 10)

1973 год. Пачатак застою савецкай імперыі. Абібок Сяргей (Аляксандар Ляпін) вучыцца на першым курсе, але зьольшага гуляе на п'янках з сябрамі Сьцёпам і Косьцем. Людміла (Лідзія Мілюзіна) — аднакурсніца Сяргея, у якую герой закаханы. Але пачуццям лёгка згубіцца, а імперыі — зьнікнуць.

Карціна Карэна Шахназарава — гэта «Кур'ер» 1970-х і адказ на балабанайскі «Груз 200». Як і ў «Грузе 200», старанная рэстаўрацыя эпохі: фарцоўка, джынсы, падпольныя «Бітлз», плякаты пра «Славу КПСС», на якія ніхто не звжае, кніжны дэфіцыт, кружэлкі, лекцыя пра Леніна.

Але, у адрозьненне ад Балабанава, Шахназараў не карыстаецца прыёмамі сацыяльнага хора-ру. Ягоная тэрыторыя — прыватныя чалавечыя пачуцьці, а найлепшы жанр для іх увасабленьня — трагікамедыя. Герой робяць ня тое — і трапляюць не туды. Замест «Ролінгаў» — падмётны Чайкоўскі, замест прымірэння — гулянка ў рэстаранцы, замест вяселья — чужое дзіця і разрыў назаўжды. У трагікамедыі Шахназарава сьмех зьнікае й вязьне.

Ёсьць годны дарэвалюцыйны дзед (Армэн Джыгарханян), але яму застаецца нядоўга, ёсьць камуністычны маразм — які ня муляе вока; ёсьць «Іван Васільевіч, які зьмяняе прафэсію» і камэдыйныя залёты на лекцыі па фальклёры.

Героям «стабільнай эпохі» няма куды рухацца — і няма пра што марыць. Каханьне загубленае

інфантальнасьцю і бязвольнасьцю, трагікамедыя аглухла ў камуністычна-геданістычнай атмасфэры 1970-х. Савецкая імперыя яшчэ не засьпаная пяскамі, але мёртвая пляцоўка ўжо ёсьць.

Фільм Шахназарава наўмысна вялы, сумны і апатычны. Ён цалкам адпаведны эпосе зьніклых імперыяў, якую адэкватна здольныя ацаніць тыя, хто помніць застойныя часы.

Андрэй Расінскі

КІНАФАРМАТ «4x4».

У новым кінафармаце «4x4» (пройдзе з 17 па 20 красавіка) — італьянскі «Новы сьвет» Эмануэль Крыалезе, драма «Згубленыя ў Пэкіне», камедыя «Трушчобныя шпацеры», брытанская драма «Выкупленьне» Джо Райта. Варта паглядзець «Новы сьвет» — касцюмна-мэлядраматычны прыгоды эмігрантаў у Амэрыцы і псыхалягічны фільм «Выкупленьне» (20 узнагародаў і 60 мінутаў). Сюжэт: злая дзяўчынка адпраўляе ў турму каханка сваёй сястры.

Андрэй Расінскі

пра-бел / пра-сьвет

Эсэістыка • Крытыка • Рэфлексіі

Чалавечае і палітычнае: Пашкевіч.....	21
Тры лісты пра ідэалёгію.....	24
Паланэчка. Блізкая Бацькаўшына. Фотарэпартаж Ірыны Мірскай.....	26

КАЛІ Б...

...сьвет існаваў за вэрсіяй тыбэцкіх будыстаў, рэпрэсіі супраць якіх з боку Кітаю падтрымалі Менск і Масква, заклікаўшы не байкатаваць пэкінскую Алімпіяду

МАЛЮНАК І ТЭКСТ ЛЕЛІКА УШКІНА

— М-да, Уладзімір Уладзіміравіч, калі б не пракалоліся тады з байкотам, маглі б перарадзіцца больш прыбнымі істотамі, скажам, матылямі або паўлінамі.

ЖАРТ

Надпіс на этыкетцы: «Рэспубліка Беларусь. Алькагольныя вы рабы».

abrykos.livejournal.com

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ЖЫТЛО

Маладая беларускамоўная сям'язь дзіцём 6 гадоў здыме адносна таннае прыстойнае жылло ў Менску альбо пад Менскам (каб часта хадзілі электрацыя ці аўтобус). Разглядаюцца УСЕ варыянты. Т.: (029) 198-32-51

Прадам за 37 тыс. лецішча (вялікі драўляны дом, абкладзены цэглай (недабуд на 40%), знадзелам 6 сотак (1 км. ад МКАД)). Ёсць электрычнасьць, вада (сэзонная), хуткая перспэктыва газу, крама, ходзяць менскія аўтобусы ды маршруткі. Т.: 8-029 576-74-29.

ПРАЦА

Шукаю дылераў для распаўсюду па краіне беларускіх аўдыёкнігаў. Т.: (029) 944-83-55, e-mail: Guk_kniga@tut.by

ПЛІТА

Адам газавую пліту ў добрым стане. Умова: сама-вынас і вываз. Т.: 200-45-04 (увечары), (029) 672-55-09

ВАШ РОД

Дапаможам праверыць шляхетнасць Вашага роду. Рэканструкцыя фамільнага гербу. Т.: (029) 753-91-96, для лістоў: а/с 195, 220030, Менск, Беларусь. alesknigi@mail.ru

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Запрашаем у падарожжа 20 красавіка (нядзеля): Сынківічы—Слонім—Альба—Жыровічы—Ружаны—Косава; 8—11 траўня: «Скарбы Закарпацця»: Ужгарод—Мукачаў—Навіцкая—Сярэдняе. Т.: (017) 292-54-58; (029) 622-57-20; 509-12-16; 110-19-28

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Ёсць у гаспадарцы такія работы, што прапусьці дзён колькі, то і работа ня спорна, і карысьці зь яе мала.

«Наша Ніва». №15.1908

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданьне. Дэталі — старонка 17.

- Таварыства беларускай школы запрашае навучэнцаў 8 — 11 класаў
- паўдзельнічаць у конкурсе міжнароднага вучнёўскага праекту «Распавядзі мне пра мяне». Пераможцы конкурсу возьмуць удзел у здымках фільму пра жыццё сваіх аднагодкаў у Літве, Польшчы, Нямеччыне і іншых краінах Эўропы.
- Конкурснае сумоўе пройдзе 23 і 30 красавіка з 16-й да 18-й у памяшканьні
- Таварыства беларускай мовы па адрасе: Менск, вул.Румянцава, 13.
- Даведкі па тэлефоне: (029) 273 32 68.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі
шэф-рэдактар
галоўны рэдактар
мастацкі рэдактар
заснавальнік

Наста Бакшанская
Андрэй Дынько
Андрэй Скурко
Сяргей Харэўскі
Мясцовы фонд выданьня
газэты «Наша Ніва»
Прыватнае прадпрыемства
«Суродзічы»

выдавец

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за змест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасведчаньне аб рэгістрацыі прыяцельнага выданьня №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239.

Газэта выдаецца 48 разоў у год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 16.04.2008.

Замова № 2060.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.